

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Kfv.VI.38.108/2016/26.

A tanács tagjai: Dr. Sperka Kálmán a tanács elnöke, Dr. Mudráné dr. Láng Erzsébet előadó bíró, Dr. Sugár Tamás bíró

Az I. rendű felperes: ÉTER-1 Mérnöki és Tanácsadó Kft. (Budapest, Hegedűs Gyula u. 49-51.)

Az I. rendű felperes képviselői: Dr. Pintér Zoltán Ügyvédi Iroda (1026 Budapest, Pasaréti út 129. II./3., ügyintéző ügyvéd:) és) ügyvéd (1015 Budapest, Széna tér 7. III./3.)

A II. rendű felperes: SCHNEIDER Investment Ipari Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. (2318 Szigetszentmárton, Ráckevei út 1.)

A II. rendű felperes képviselője: Geéb Ügyvédi Iroda (1022 Budapest, Fillér u. 51. fszt. 2., ügyintéző ügyvéd:)

A III. rendű felperes: RVI Magyarország Tanácsadó Kft. (1119 Budapest, Fehérvári út 179.)

A III. rendű felperes képviselője: Szabó, Kelemen és Társai Ügyvédi Iroda (1132 Budapest, Váci út 20., ügyintéző ügyvéd:)

A IV. rendű felperes: AQUAPLUS Kútfúró, Építő és Termál-energetikai Kft. (6762 Sándorfalva, Sövényházi u. 1.)

A IV. rendű felperes képviselője: Dr. Ronga Ügyvédi Iroda (8900 Zalaegerszeg, Mártírok útja 69., ügyintéző ügyvéd:)

Az alperes: Gazdasági Versenyhivatal (1054 Budapest, Alkotmány u. 5.)

Az alperes képviselője: Dr. Számadó Tamás jogtanácsos

A per tárgya: versenyügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: I. és II. rendű felperes

A felülvizsgálati kérelmek száma: 162. sz. (I. rendű felperesi); 163. sz. (II. rendű felperesi)

Az elsőfokú bíróság neve, határozatának kelte és száma: Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2016. február 16-án kelt 32.K.30.768/2015/105. számú ítélete

A másodfokú bíróság neve, határozatának kelte és száma: Fővárosi Törvényszék 2016. augusztus 24-én kelt 2.Kf.650.053/2016/42. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 2.Kf.650.053/2016/42. számú ítéletét hatályában fenntartja. Kötelezi az I. és II. rendű felperest, hogy 15 napon belül személyenként fizessenek meg az alperesnek 100.000.- 100.000.- (százezer-százezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget. Kötelezi az I. rendű felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 1.660.000.-

Kfv.VI.38.108/2016/26.

(egymillió-hatszázhatvanezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Kötelezi a II. rendű felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 3.060.000.- (hárommillió-hatvanezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Komló város polgármesteri hivatala, a városban található általános iskolák és más közintézmények vezetői nyolc hirdetmény közzététele nélküli közbeszerzési eljárást írtak ki 2011-ben, köztük a „Közösségek Háza, Színház és Rendezvényterem”, valamint a „Kenderföld-Somági Általános Iskola és Óvoda” elnevezésűeket. Valamennyi tárgya napelemes energiatermelés megvalósítása tárgyú pályázati előkészítési, projektmenedzsment feladatok ellátása, tervezési és építési beruházás megvalósítása volt. A közbeszerzési eljárások keretében az ajánlatkérő legalább három, előzetesen alkalmasnak talált vállalkozást kért fel ajánlattételre. Komló város önkormányzata a pályázatot kiírók számára megküldött egy előzetes piackutatás alapján összeállított, tíz vállalkozásból álló listát, amelyen azok szerepeltek, akiket az önkormányzat elsődlegesen alkalmasnak tekintett a feladat ellátására. Az alperes eljárása a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 65/A. §-a szerinti előzetes értesítés nélküli helyszíni kutatással (rajtaütés) indult, ennek során az I. rendű felperes „titkársági” számítógépén feltárt egy 2011. augusztus 17-én készült listát, amelynek szerzője az I. rendű felperes volt. A listán ugyanaz a tíz vállalkozás, azonos sorrendben és adatokkal szerepelt, mint a Komló város önkormányzata által összeállított. Az I. rendű felperes valamennyi komlói projekt tekintetében kapott ajánlattételi felhívást és ezek mindegyikére nyújtott is be ajánlatot. Egyedül az I. rendű felperes nyújtott be olyan ajánlatokat, amelyek tekintetében nem volt szükség további hiánypótlásra. Az ajánlattételre felhívott többi vállalkozás vagy nem nyújtott be az adott projektre ajánlatot, vagy a kötelező elemek tekintetében az hiányos volt. Mivel ezek a cégek a hiánypótlási felhívásoknak nem tettek eleget, így valamennyi komlói közbeszerzési eljárás nyertese az I. rendű felperes lett. Az I. rendű felperes telephelyén tartott rajtaütés során az alperes talált egy 2011. november 22-én küldött belső e-mailet, melyhez mellékletként két felolvasólapot csatoltak. Mindkettőn a IV. rendű felperes szerepelt ajánlattevőként. Mindkét felolvasólap keltezésében a helyszín az I. rendű felperes székhelye volt és nem a IV. rendű felperesé, valamint a dátum napja nem volt kitöltve. A felolvasólapokon üres pontozott sor jelezte az aláírás helyét. Az egyik felolvasólapon a IV. rendű felperes neve, székhelye, telefon és fax száma után az I. rendű felperes e-mail címe szerepelt, nem az ajánlattevő IV. rendű felperesé. A felolvasónaplókat tartalmazó mellékletek elektronikus szerzője az „Éter-1” (az I. rendű felperes elnevezése) nevű felhasználó volt. Ezek a felolvasónaplók tartalmi és formai egyezést mutatnak azokkal a felolvasónaplókkal, amelyeket még ugyanazon a napon a IV. rendű felperes nyújtott be két közbeszerzési eljárásban.
- [2] Az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) 2011-ben és 2012-ben, egyes megyei rendőr-főkapitányságok 2012-ben épületenergetikai korszerűsítésre benyújtandó pályázati dokumentációk összeállítására írtak ki közbeszerzési pályázatot. A rendőrségi tenderek kizárólag a pályázatiírára vonatkoztak, a későbbi kivitelezésben a nyertes vállalkozás már nem vett volna részt.
- [3] Az ORFK 2011. június 3-án kiírt tenderében öt rendőrségi objektum (Kiskőrös, Szeged, Békéscsaba, Kalocsa, Eger) vonatkozásában hívta fel ajánlattételre az I. rendű felperest, a III. rendű felperest, a perben nem álló QUALIKO Műszaki Tervezési és Tanácsadó Irodát (a továbbiakban: piaci szereplő 1.) és az alperes által eljárás alá nem vont Anpast Kft.-t. A kiírásra csak az I. rendű

Kfv.VI.38.108/2016/26.

felperes és piaci szereplő I. nyújtott be ajánlatot. Mivel a közbeszerzési eljárásban piaci szereplő I. nem teljesítette a hiánypótlási felhívásban foglaltakat, ajánlatát érvénytelennek nyilvánították, így érvényes ajánlattal végül csak az I. rendű felperes rendelkezett. 2011. június 17-én az I. rendű felperes alkalmazottja „ORFK” tárgyú e-mailt küldött K L piaci szereplő I. ügyvezetésre jogosult tagjának, amelyben konkrét instrukciók szerepelnek az ajánlat beadásának menetével kapcsolatban („csatoltan küldöm a felolvasólapot kitöltve, neked csak a cég adatait kell ráírni”). Az e-mail emellett tartalmazta az ajánlattételi határidőt és a beadási helyszínt. Melléklete egy táblázat és egy felolvasólap, amely piaci szereplő I. árazott ajánlatát tartalmazza. A piaci szereplő I. által benyújtott felolvasólapon szereplő nettó árak megegyeztek az e-mail mellékletében szereplő adatokkal. Egyezett továbbá az öt ORFK objektum, valamint a nettó értékek megjelölése is. 2011. június 9-én, az ORFK ajánlati felhívás után 6 nappal, az I. rendű felperes e-mailt küldött N R (III. rendű felperes). Az e-mail mellékletét képező táblázat a pályázati kiírás mellékletében szereplő épületeket és feladatokat tartalmazta a pályázati kiírásban szereplő súlyszámokkal. A táblázat formailag megegyezett a piaci szereplő I. részére küldött táblázattal. Ebben a közbeszerzési eljárásban a III. rendű felperes nem adott be ajánlatot, de a megküldött mellékletekben szereplő adatok egyeztek a tárgyi kiírással: fel van tüntetve az öt ORFK objektum és a három megajánlott nettó érték számszerűsítve van.

- [4] A rendőrségi megyei tenderek kiírására 2012. február végén került sor. 2012. február 10-én, a megyei rendőr-főkapitányságok ajánlati felhívásainak megküldése előtt az I. rendű felperes e-mailt küldött a II. rendű felperes, a III. rendű felperes, a perben nem álló EUROLARES Gépészeti, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. (a továbbiakban: piaci szereplő 2.) és a piaci szereplő I. részére, amelyben arról adott tájékoztatást, hogy az ORFK előzetes piackutatást végez a potenciális ajánlattevők körében, amelyhez bekértek egy, a mikro-, kis-, és középvállalkozásokra vonatkozó nyilatkozatot. Az e-mailben az I. rendű felperes felkérte a címzett vállalkozásokat ennek a nyilatkozatnak a kitöltésére és az ORFK részére történő visszaküldésre, piackutatás céljából. A nyilatkozatok ismeretében az ORFK a rendőrség regionális szervei felé egy belső átíratban megjelölte a meghívásra javasolt négy vállalkozást: az I., II. és III. rendű felperéseket és piaci szereplő 2-t.
- [5] A Bács-Kiskun és a Békés Megyei Rendőr-főkapitányság 2012. február 21-én hívta fel e-mailben e négy vállalkozást ajánlattételre. A pályázatokra az I. rendű felperes 2012. február 24-i, a III. rendű felperes és a piaci szereplő 2. 2012. február 27-i keltezésű ajánlatokat nyújtott be. A II. rendű felperes nem nyújtott be ajánlatot. A III. rendű felperes és a piaci szereplő 2. pályázati dokumentációjában azonosságok fedezhetők fel. Az ajánlatok bontását követően a kiírók hiánypótlásra hívták fel a III. rendű felperest és a piaci szereplő 2-t. A hiánypótlási felhívást egyik vállalkozás sem teljesítette, ezért ajánlatukat az ajánlatkérők érvénytelennek nyilvánították és az egyetlen érvényes és egyben legalacsonyabb ajánlatot tevő I. rendű felperest nyilvánították a közbeszerzési eljárások nyertesévé.
- [6] A Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság 2012. február 21-én küldött ajánlattételi felhívást a fenti négy vállalkozás részére. A közbeszerzési pályázatra az I. rendű felperes 2012. február 24-i, a III. rendű felperes és a piaci szereplő 2. 2012. február 27-i keltezésű ajánlatot nyújtott be. A II. rendű felperes ez esetben sem nyújtott be ajánlatot. A piaci szereplő 2. által benyújtott pályázati dokumentációban az ajánlattevői nyilatkozaton a piaci szereplő 2. aláírását követően a neve és a titulusa után nem a piaci szereplő 2., hanem a III. rendű felperes neve szerepelt, noha az ajánlattevő a piaci szereplő 2. volt. A piaci szereplő 2. és a III. rendű felperes által benyújtott pályázati dokumentáció is közös formai jegyekkel rendelkezett. A kiíró ez esetben is hiánypótlásra hívta fel a III. rendű felperest és piaci szereplő 2-t. A hiánypótlási felhívást a vállalkozások nem teljesítették, ezért ajánlatukat az ajánlatkérő érvénytelennek nyilvánította és az I. rendű felperes lett a közbeszerzési eljárás nyertese.
- [7] A Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság 2012. február 22-én hívta fel ajánlattételre

Kfv.VI.38.108/2016/26.

ugyanezen négy vállalkozást. A pályázatra az I. rendű felperes 2012. február 24-i, a II. rendű és III. rendű felperesek 2012. február 27-i keltezésű ajánlatot nyújtottak be. A II. rendű felperes által benyújtott kereskedelmi ajánlaton ajánlattevőként a III. rendű felperes neve szerepelt. Az ajánlatok bontását követően a kiíró hiánypótlásra hívta fel a II. rendű és a III. rendű felpereseket. A hiánypótlási felhívást sem a II. rendű, sem a III. rendű felperes nem teljesítette, így ajánlatukat az ajánlatkérő érvénytelennek nyilvánította és az I. rendű felperest nyilvánította a közbeszerzési eljárás nyertesévé. A II. rendű és III. rendű felperesek által benyújtott pályázati dokumentációknak szintén közös formai jegyeik voltak.

- [8] A Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság 2012. február 24-én hívta fel ajánlattételre az I. és III. rendű felpereseket és piaci szereplő 2-t. Az I. rendű felperes 2012. február 24-i, a II. rendű felperes és piaci szereplő 2. 2012. február 27-i keltezésű ajánlatot nyújtott be. A III. rendű felperes által benyújtott pályázat 5. számú mellékletében a „kereskedelmi ajánlat” címet követően vastagított betűvel ajánlattevőként piaci szereplő 2. neve és címe szerepelt. Az ajánlatok bontását követően a kiíró hiánypótlásra hívta fel a III. rendű felperest és piaci szereplő 2-t. A felhívást a vállalkozások ez esetben sem teljesítették, ezért ajánlatukat az ajánlattevő érvénytelennek nyilvánította és az egyetlen érvényes és egyben legalacsonyabb ajánlatot tevő I. rendű felperest nyilvánította a kiíró a közbeszerzés nyertesévé. Piaci szereplő 2. és a III. rendű felperes által benyújtott pályázati dokumentáció szintén közös formai jegyekkel rendelkezett.
- [9] A megyei rendőr-kapitányságok által kiírt közbeszerzési eljárásokhoz kötődően az I. rendű felperes és a III. rendű felperes között kommunikáció zajlott. 2012. március 1-jén az I. rendű felperes e-mailt írt az a III. rendű felperesnek, amelyben egy telefonbeszélgetésre hivatkozva N R (III. rendű felperes képviselője) számára olyan ajánlati dokumentumokat küldtek meg, amelyek több megyei rendőr-főkapitánysági energetikai pályázatra készültek és amelyeket a III. rendű felperes már benyújtott. Az e-mail melléklete több felolvasólapot, beárazott kereskedelmi ajánlatot és ajánlattevői nyilatkozatot tartalmazott, amelyeket a III. rendű felperes nevére töltöttek ki. A dokumentumok a mellékletek adatai szerint 2012. február 27-én, vagyis a beadás napján készültek és a szerzőjük az „Éter-1” nevű felhasználó, vagyis az I. rendű felperes volt. A dokumentációk formai és tartalmi egyezőséget mutatnak a III. rendű felperes által a pályázatra benyújtott dokumentumokkal. Az e-mail mellékletét képező többi ajánlatról is megállapítható, hogy azok az egyes megyei kiírásokhoz tartozó objektumokat és azok nettó ajánlati árait tartalmazzák és megegyeznek a III. rendű felperes által benyújtottakkal. Azonos ezen kívül a III. rendű felperes valamennyi adata (név, székhely, telefonszám, e-mail cím).
- [10] 2012. március 2-án a III. rendű felperes képviselője rövid szöveges üzenetet (SMS-t) küldött az I. rendű felperes ügyvezetőjének az alábbi szöveggel: „Nem lesz gond ebből a sok hasonló eredményből?” A híváslista szerint az SMS elküldésére az I. rendű felperes által a III. rendű felperesnek küldött e-mailt követően került sor. Az SMS elküldését követően I. rendű felperes ügyvezetője felhívta III. rendű felperes képviselőjét és beszélt is vele.
- [11] A megyei rendőr-főkapitánysági pályázatokhoz kötődően az I. rendű és a II. rendű felperes között is zajlott kommunikáció. 2012. március 1. és 12. között a II. rendű felperes átküldte valamennyi, általa megkapott rendőrségi ajánlattételi felhívást az I. rendű felperes számára.

Az alperes határozata

- [12] Az alperes 2012. november 28-án indított versenyfelügyeleti eljárása eredményeként hozott, Vj/65-205/2012. számú nem betekinhető és Vj/65-215/2012. számú betekinhető változatú határozatában megállapította, hogy az I. rendű felperes és a IV. rendű felperes vállalkozások egyeztették beadási áraikat a Komló város önkormányzata által a „Közösségek háza, Színház és Rendezvényterem” és a „Kenderföld-Somági Általános Iskola és Óvoda” elnevezésű, 2011. november 9-én kiírt közbeszerzési eljárásokon; illetve az I. rendű felperes egyeztette ajánlatát piaci szereplő 1-gyel az

Kfv.VI.38.108/2016/26.

ORFK 2011. június 3-án kiírt közbeszerzési eljárásán, megsértve e magatartásaival a Tpv. 11. §-ában foglalt tilalmat. Emellett az alperes megállapította azt is, hogy az I. rendű felperes, a II. rendű felperes, a III. rendű felperes és piaci szereplő 2. egyeztettek beadási áraikat egyes megyei rendőrfőkapitányságok (a továbbiakban: RFK) által 2012. február végén kiírt közbeszerzési eljárásokon az alábbiak szerint: a Bács-Kiskun és Békés Megyei RFK által kiírt pályázat esetében az I. rendű felperes a III. rendű felperessel, a Csongrád Megyei RFK által kiírt pályázat esetében az I. rendű felperes a piaci szereplő 2-vel és a III. rendű felperessel, a Komárom-Esztergom Megyei RFK által kiírt pályázat esetében az I. rendű felperes a II. rendű felperessel és a III. rendű felperessel, a Fejér Megyei RFK által kiírt pályázat esetében pedig az I. rendű felperes a III. rendű felperessel és piaci szereplő 2-vel. A feltárt jogsértések miatt az alperes az I. rendű felperest 16.600.000.- forint, piaci szereplő 2-t 14.400.000.- forint, a III. rendű felperest 9.800.000.- forint, piaci szereplő 1-t 590.000.- forint, a II. rendű felperest 30.600.000.- forint, a IV. rendű felperest 76.400.000.- forint versenyfelügyeleti bírság megfizetésére kötelezte.

- [13] Az alperesi határozat jogi indokolása vizsgálta a jogsértés alapjául szolgáló bizonyítékok [az I. rendű felperesnél lefoglalt mobiltelefonról nyert adatok, az I. rendű felperes „titkársági” számítógépén, illetve Gy M (I. rendű felperes ügyvezetője) számítógépén és netbook-ján, valamint L Zs (I. rendű felperes alkalmazottja) laptopján található információk, a rajtaütések során készített jegyzőkönyvek tartalma] felhasználhatóságát, az ügyfélnyilatkozatok és a későbbi beadványok ellentmondásosságát.
- [14] A komlói projektek kapcsán megállapította, hogy a 2011. november 22-i e-mail tartalmára nincs más ésszerű magyarázat, mint hogy az a vállalkozások ajánlatainak egyeztetését szolgálta. Az alperes szerint az árak egyeztetésére valószínűleg úgy került sor, hogy az I. rendű felperes a saját beadási árainak ismeretében elkészítette IV. rendű felperes ajánlatát képező dokumentum tervezetét, a IV. rendű felperes pedig ezt kisebb formai változtatások után a saját ajánlataként csatolta. Az alperes szerint nem fogadható el az a magyarázat az I. rendű felperesnél fellelt és a IV. rendű felperes által benyújtott dokumentumok tartalmi egyezőségére, hogy a IV. rendű felperes munkatársa egy általa kapott alvállalkozói szerződést küldött meg az I. rendű felperesnek, mint tanácsadónak. Az alperes szerint a 2011. november 22-i e-mail, a pályázat adatai és a ténylegesen megkötött szerződés alapján megállapítható volt a versenyjogsértés.
- [15] Az alperes szerint az ORFK pályázata kapcsán az I. rendű felperes piaci szereplő 1-nek 2011. június 17-én (a beadási határidőt 3 nappal megelőzően) küldött e-mailben szereplő táblázat és a kitöltött felolvasólap közvetlenül bizonyítja, hogy az I. rendű felperes és piaci szereplő 1. a beadási határidő előtt kommunikáltak a beadási árakról. Az e-mail alapján az I. rendű felperes határozta meg piaci szereplő 1. ajánlati árait, valamint részletes instrukciókat is adott a beadás helyére és idejére nézve. Az alperes szerint az e-mail tartalmára nincs más ésszerű magyarázat, mint hogy az I. rendű felperes és piaci szereplő 1. egyeztettek az ajánlati árakról úgy, hogy azokat az I. rendű felperes határozta meg, így a 2011. június 17-i e-mail, továbbá piaci szereplő 1. pályázaton tanúsított magatartása alapján megállapítható volt a vállalkozások versenyjogsértése.
- [16] A megyei tenderek kapcsán az alperes megállapította, hogy az I. rendű felperes előzetesen megállapodott piaci szereplő 2-vel, valamint a II. és III. rendű felperesekkel, hogy azok tendernyertességét támogató ajánlatokkal fogják segíteni. A pályázatok támogató jellege elsősorban abban nyilvánult meg, hogy a kiíró számára kedvezőbb színben tüntették fel az I. rendű felperes ajánlatát azáltal, hogy az I. rendű felperesénél magasabb árakat tartalmaztak ajánlataik. Azt, hogy piaci szereplő 2., a III. rendű felperes és a II. rendű felperes pályázati anyagait az I. rendű felperes készítette, alátámasztják a pályázati anyagok tartalmi és formai elemei is, hiszen három megyei RFK pályázataira benyújtott egyes dokumentumokban az azt benyújtó cégtől különböző vállalkozás adatai szerepeltek, mely tévedésre nem került volna sor, ha a dokumentumot az készíti el, aki pályázóként feltüntetésre került. Emellett két-két pályázó anyagai ugyanolyan sajátos formai jegyekkel rendelkeznek. A vállalkozások által benyújtott dokumentumok tartalmi és formai

Kfv.VI.38.108/2016/26.

azonosságai az alperes szerint arra vezethetők vissza, hogy a beadási határidő közeledtével azonos időben (2012. február 27-én) benyújtott dokumentumok egy helyen, sietve készültek úgy, hogy az előbb elkészült dokumentumot használták a másik pályázó esetén alapként és csak a cég nevét, adatait, az aláíró személyét és az összegeket változtatták meg. Figyelmetlenségből azonban három pályázati anyagban is megmaradt egy-egy helyen a mintaként használt dokumentumban szereplő elnevezés, illetve a dokumentum szerkesztője arra sem ügyelt, hogy változtasson a jellegzetes formai sajátosságokon, amelyek így olyan azonosságokat eredményeztek, amelyek a dokumentumok egymástól független elkészítése során nem fordulhattak volna elő.

- [17] Az alperes szerint azt, hogy az ajánlatokat az I. rendű felperes készítette elő az I. rendű felperes III. rendű felperesnek 2012. március 1-jén írt e-mailje is alátámasztja, melyben megküldte azokat a megyei RFK-k pályázataira benyújtott ajánlatokat, amelyeket a pályázatok adatai alapján a III. rendű felperes adott be 2012. február 27-én. Egymástól függetlenül eljáró pályázók esetén ezek a dokumentumok egyrészt nem kerülhettek volna az I. rendű felperes birtokába, másrészt nem lett volna szükség arra, hogy azokat megküldjék az a III. rendű felperesnek, hiszen azokat elvileg a III. rendű felperes maga készítette, így rendelkezésre kellett volna hogy álljanak a saját dokumentumai között. Az I. rendű felperes a III. rendű felperes képviselőjének, N R 2012. március 2-án írt e-mailje és a N R által Gy M (I. rendű felperes ügyvezetője) küldött SMS, valamint telefonbeszélgetésük közvetlen bizonyítékul szolgál a kettejük közötti egyeztetésre. Az SMS egyrészt időben igazodik az I. rendű felperes leveléhez és a benyújtott ajánlatokhoz, másrészt tartalmában utal az I. rendű felperes által az SMS elküldését megelőző napon megküldött e-mail szövegére. Nem életszerű az a magyarázat, hogy a III. rendű felperes járatlan volt a rendőrségi tenderek területén, ezért a tapasztaltabb I. rendű felperes szakmai segítségét kérte; nem jellemző ugyanis az üzleti életben potenciális versenytársak között, hogy valaki a konkurens céghez fordul segítségért, sem az, hogy segítséget kap, különösen ellenérték nélkül és úgy, hogy az erre vonatkozó megállapodásnak ne legyen írásos nyoma.
- [18] A Komárom-Esztergom Megyei RFK által kiírt közbeszerzési eljárás során a II. rendű felperes nevében készült dokumentumok tartalmán (a III. rendű felperes cégnevének téves feltüntetése) és formai sajátosságain túl az I. rendű és a II. rendű felperesek közötti jogellenes együttműködésre utal az is, hogy a II. rendű felperes 2012. március 1. és 12. között valamennyi általa kapott ajánlattételi felhívást rögtön továbbította az I. rendű felperes részére is. Nem életszerű a II. rendű felperes azon magyarázata, hogy egy félreértés folytán úgy kezelték, hogy az I. rendű felperes az ORFK nevében járt el. Egyrészt az ajánlattételi dokumentáció egyértelmű volt, másrészt eddig az időpontig már számos esetben megküldésre kerültek a hiánypótlási felhívások, így a II. rendű felperesnek tudnia kellett, hogy az I. rendű felperes a versenytársa.
- [19] A közös formai és tartalmi elemekre tekintettel az alperes bizonyítottan találta piaci szereplő 2. és az I. rendű felperes vonatkozásában is a tiltott összejátszást abban az esetben is, amikor a dokumentumok formai sajátosságain és tartalmi egyezőségén kívül további bizonyítékok (pl. e-mail, SMS vagy telefonbeszélgetés) nem kerültek feltárássra.
- [20] A megyei tenderekkel kapcsolatosan az alperes kiemelte, hogy az I. rendű felperes 2012. február 10-i e-mailjével, melyben továbbította a négy versenytársának az ORFK piackutatás tárgyú e-mailjét, felkérve őket, hogy töltsék ki azt a nyilatkozatot, amely szerint mikro-, kis- vagy középvállalkozónak minősülnek, számottevően növelte ezeknek a vállalkozásoknak az esélyét arra, hogy bekerüljenek azon három-négy vállalkozás közé, amelyeknek a megyei RFK-k megküldték az ajánlati felhívást.
- [21] Az alperes a vállalkozások hiánypótlási felhívások teljesítésétől való konzekvens elzárkózásának okára (sürgős, nagy volumenű feladatok) vonatkozó magyarázatait nem tekintette gazdaságilag elfogadhatónak. Az alperes szerint piaci szereplő 2., a II. rendű és III. rendű felperes egyfelől ajánlatokhoz adták a nevüket annak érdekében, hogy kellő számú ajánlat birtokában sikeresnek minősüljön a pályázat és sor kerülhessen eredményhirdetésre, másfelől a felhívás ellenére nem

Kfv.VI.38.108/2016/26.

nyújtották be a hiányzó dokumentumokat annak érdekében, hogy az I. rendű felperes nyerjen. A hiánypótlás elmaradását az alperes önmagában nem tekintette jogsértőnek, csak azokban az esetekben értékelte a jogsértés részeként, amikor egyéb körülmény már önmagában megalapozta a jogsértést.

- [22] Az alperes a versenykorlátozó megállapodásban részes vállalkozásokkal szemben kiszabott bírság összegét a Tpv. 78. § (3) bekezdésének, valamint a Gazdasági Versenyhivatal Elnökének és a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa Elnökének 1/2012. Közleménye (a továbbiakban: Bírságközlemény) alapul vételével határozta meg.

A kereseti kérelmek

- [23] Az I., II. és III. rendű felperesek nyújtották be a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz az alperes határozatának felülvizsgálatára irányuló keresetet. Az I. rendű felperes elsődlegesen az alperesi határozat megváltoztatását és az eljárás vele szemben történő megszüntetését, másodlagosan a túlzott mértékű versenyfelügyeleti bírság legfeljebb 1.000.000.- forintra történő csökkentését kérte. A II. rendű felperes elsődlegesen az alperesi határozat megváltoztatására és a bírság kiszabásának mellőzésére, másodlagosan az alperesi határozat hatályon kívül helyezésére és az alperes új eljárásra utasítására, harmadlagosan pedig a kiszabott versenyfelügyeleti bírság mérséklésére tett indítványt.
- [24] Az I. rendű felperes kifogásolta az eljárási határidő túllépését. A Fővárosi Törvényszék helyszíni kutatást engedélyező végzése kapcsán sérelmezte, hogy a bíróság csak nyolc (nem három) napon belül hozta meg döntését, ezzel megsértette a Tpv. 65/A. §-ának (3) bekezdését. Jogszerűtlen továbbá szerinte az alperes Vj/65-103/2012. számú, határidő hosszabbításról szóló végzése, mivel az a 6 hónapos ügyintézési határidőn túl került meghozatalra.
- [25] Az I. rendű felperes kifogásolta a tisztességes eljáráshoz való jog és a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) eljárási alapelveinek megsértését is. Álláspontja szerint az alperes Versenytanácsának előzetes álláspontjára történő érdemi észrevételek előterjesztésére nyitva álló időtartam túl rövid volt, ami az eljárás tisztességességének követelményébe ütközik. Előadta, hogy kérelmet terjesztett elő a teljes iratanyag másolatának elkészítése és átadása iránt, amelynek teljesítésével az alperes késlekedett, így annak ellenére, hogy az előzetes álláspontra történő észrevétel tételére nyitva álló határidőt az alperes meghosszabbította, túlzottan rövid idő állt rendelkezésére ahhoz, hogy az előzetes állásponttal kapcsolatos észrevételeit kifejthesse, ami sérti a Ket. 4. §-ának (1) bekezdésébe foglalt tisztességes ügyintézéshez való jogot, valamint a Ket. 5. § (1) bekezdése szerinti, ügyféli jogok előmozdítására irányuló kötelezettségét is.
- [26] A rajtaütés során készült jegyzőkönyvek szabályszerűségét több okból is vitatta az I. rendű felperes (nem, vagy nem megfelelően tartalmazzák az eljárási cselekményekben érintett jogaira és kötelezettségeire történő figyelmeztetés megtörténtét, az eljárási cselekményben érintett személy, valamint a jegyzőkönyvvezető oldalankénti aláírását a melléletekre is kiterjedően, továbbá az eljárási-bizonyítási cselekményeknél jelenlévőket és a jelenlétük alapjául szolgáló jogalapot, a számítógépek egyedi azonosítóit; a 2012. november 28-án kelt jegyzőkönyv utolsó oldalát ugyan nyolc személy írta alá, a többi oldalon csak három aláírás látható és a melléklet sem került aláírásra; a 2012. november 29-én történt rajtaütésről készült jegyzőkönyvet csak később íratta alá az alperes az I. rendű felperes törvényes képviselőjével; a jegyzőkönyvön szereplő vizsgáló aláírása eltér a többi jegyzőkönyvön szereplő aláírástól; a 2012. november 30-án kelt jegyzőkönyv másolatában az általa is ellenjegyzett két oldalnyi melléklet nem található, ezzel szemben az alperes által becsatolásra került hat oldalnyi iratellenes melléklet, melyeken aláírás egyáltalán nem szerepel; a jegyzőkönyv melléklete jogellenesen tartalmazza azt, hogy a „titkársági” számítógépe lefoglalásra került, arról adatok lementésre kerültek, a „titkársági” számítógép nem asztali számítógép, hanem

Kfv.VI.38.108/2016/26.

laptop; a jegyzőkönyv alapján nem állapítható meg, hogy a titkársági számítógépről készített másolat zárt másolat, ugyanis az alperes vizsgálói a mentési folyamatot megszakították és azt újraindították; az alperes 2012. november 28-án olyan helyszínen tartott rajtaütést, amely az I. rendű felperesnek nem székhelye vagy telephelye, az irodahelyiségre vonatkozóan a felperes még csak bérleti szerződéssel sem rendelkezett; a részére az iratmásolatokkal egyidejűleg kért elektronikus iratokat tartalmazó CD neki nem lett átadva; a többi, az alperes által eljárás alá vont vállalkozásnál végzett rajtaütésekről szóló jegyzőkönyvek másolatait sem kapta meg; az általa tett büntető feljelentés nyomán indult eljárás jogerős befejezéséig a versenyfelügyeleti eljárást az alperes jogellenesen nem felfüggesztette fel). Az I. rendű felperes szerint az alperes ezeket a jegyzőkönyveket a versenyfelügyeleti eljárás során nem használhatta volna fel, azokat ki kellett volna a bizonyítékok közül zárnia.

- [27] Mindezekon túlmenően az alperesi határozat sérti a Tpvt. 11. §-ában foglaltakat, mivel abból egyes elemeiben és összességében is hiányoznak a versenykorlátozó megállapodás tilalmába ütköző magatartás felperessel szemben történő megállapíthatóságának jogszabályi előfeltételei, jogsértő magatartás nem nyert bizonyítást, az alperes megsértette az ártatlanság vélelmének alapelvét.
- [28] A II. rendű felperes szerint az alperes megsértette a Ket. 2. §-ának rendelkezéseit, a jogállamiság elvét, az ügyfélegyenlőség alapvető követelményeit azzal, hogy az egyes eljárás alá vont vállalkozások tekintetében a jogsértő magatartás megállapítását, valamint a bírság kiszabását és annak mértékét indokolatlanul eltérően mérlegelte és értékelte. Megsértette továbbá a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 339/B. §-át, ugyanis a feltárt tényekből mérlegelése során jogszerűtlen következtetéseket vont le, a bizonyítékok mérlegelésének a szempontjai az indokolásból nem tűnnek ki. Ezen kívül a Tpvt. 78. §-ába ütköző módon határozta meg a bírság összegét.
- [29] A II. rendű felperes szerint az alperesi határozat figyelmen kívül hagyja azt, hogy a közbeszerzési eljárások egymástól független, külön ajánlatkérők által kiírt eljárások. Szerinte jogsértő az egyes eljárások alperes által történt önkényes összevonása. A II. rendű felperes vonatkozásában csak a Komárom-Esztergom Megyei RFK által írt pályázattal kapcsolatosan merülhetett fel jogsértés gyanúja, hiszen csak azon a tenderen indult.
- [30] A II. rendű felperes sérelmezte, hogy az alperesi határozat megtévesztő és indokolásában hibás volt, hiszen az I. és II. rendű felperesek közötti további bizonyítékokra hivatkozott, de az együttműködésre egyéb igazolással nem szolgál. A II. rendű felperes szerint az alperes a határozatában foglalt bizonyítékok körében egy olyan dokumentumot sem ismertetett, amely alátámasztotta volna azt, hogy az I. rendű felperessel egyeztetette a beadási árait. Minden alapot nélkülöz az a megállapítás, hogy a II. rendű felperes tudomásul vette, miszerint az I. rendű felperes által kalkulált ajánlattal vesz részt a közbeszerzési pályázaton, az I. rendű felperessel nem állt semmilyen kapcsolatban.
- [31] Megalapozatlan az az alperesi állítás is, hogy az ajánlat benyújtására az I. rendű felperes tendernyertességét segítve azért került sor, hogy annak ajánlatát jobb színben tüntessék fel. A II. rendű felperes szerint a tendertámogató ajánlat azért nem értelmezhető, mert már egy érvényes ajánlat is megalapozza az eljárás eredményességét, illetve az I. rendű felperes jobb színben való feltüntetése azért szükségtelen, mert az I. rendű felperes a beszerzés becsült értéke alatti ajánlatot adott be.
- [32] Nem tartotta jogellenesnek azt, hogy 2012. március 1. és 12. között valamennyi, általa kapott ajánlattételi felhívást rögtön továbbított az I. rendű felperesnek, mivel ezek megküldésének az időpontjában már kiküldésre kerültek a hiánypótlási felhívások, így azok tartalma már mindenki számára ismert volt.
- [33] A II. rendű felperes szerint hibás az alperes hiánypótlástól való tartózkodásának jogi értékelése is. Önellentmondó az alperesi határozat azzal, hogy egyes eljárás alá vontak esetében a hiánypótlástól való konzekvens elzárkózást jogsértésként értékelte, míg másoknál nem.

Kfv.VI.38.108/2016/26.

- [34] A II. rendű felperes hivatkozott arra is, hogy a közbeszerzési eljárás időpontjában már nem volt hatályos azon jogszabályi rendelkezés, amely alapján eredménytelenné kellett nyilvánítani a közbeszerzési eljárást, ha csupán egy ajánlat érkezett be vagy több közül csak egy lett érvényes. Ezért önmagában az a körülmény, hogy hány ajánlatot nyújtottak be nem releváns. A pályázatok formai egyezősége kapcsán az alperes nem mérlegelte azt, hogy a kiíró nyilatkozatmintákat készítette, melyeket a tartalomjegyzékkel és a nyilatkozatok benyújtásának javasolt sorrendjével együtt az ajánlattevők rendelkezésére bocsátott.
- [35] Az ügyfélegyenlőség elvét sérti, hogy míg piaci szereplő 2. és a III. rendű felperes ajánlatai közötti formai hasonlóságok miatt nem állapított meg az alperes jogsértést, mivel a piaci szereplő 2. ajánlatában magasabb ellenérték szerepelt, mint a III. rendű felperesében, a Komárom-Esztergom Megyei RFK által kiírt közbeszerzési eljárásban a II. rendű felperes ajánlatában is magasabb érték szerepelt, mint a III. rendű felperesében, a II. rendű felperes magatartását mégis jogsértőnek ítélte. Mivel piackutatási céllal írt e-mailt 2012. február 10-én az I. rendű felperes, ezért nem róható a terhére, hogy eleget tett az I. rendű felperes tájékoztatás kérésének. Akkor még nem is tudhatta, hogy az I. rendű felperes később a versenytársa lesz. Mivel az I. rendű felperes 2010 és 2012 között több száz pályázat értékelésében vett részt, így joggal feltételezhette, hogy a kiírói oldalon szerepel.
- [36] Az ügyfélegyenlőség elvébe ütközik továbbá, hogy az alperes egyes közbeszerzési eljárások tekintetében a jogsértés hiányaként értékelte, hogy az egyes gazdasági szereplők nem nyújtottak be ajánlatot, a II. rendű felperessel kapcsolatban viszont nem mérlegelte ezt a szempontot. Az alperes nem volt figyelemmel a tárgyalásos eljárás sajátosságaira sem.

Az elsőfokú ítélet

- [37] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperesek keresetei nem voltak alaposak, ezért azokat elutasította. Ítéletében kifejtette, hogy a közigazgatási perben nem a bíróság állapítja meg a tényállást, hanem a közigazgatási szerv a pert megelőző közigazgatási eljárás során. A bíróság jogszerűségi felülvizsgálatot végez, ha vitatott a tényállás. Feladata a megállapított tényállás kontrollja a tekintetben, hogy a tényállás megállapítása során a hatóság a vonatkozó eljárási szabályokat megtartotta-e, a tényállást teljes körűen feltárta-e, az ügyfél gyakorolhatta-e eljárási jogait a tényállás megállapításával összefüggésben. A bíróságnak nem feladata közigazgatási perben a nagy terjedelmű bizonyítás lefolytatása, mivel az elsősorban a versenyhatóság kötelezettsége. A versenyfelügyeleti eljárás során kell a feleknek mindent megtenniük annak érdekében, hogy a tényállás kellően tisztázott legyen és megalapozott döntés születhessen. A feleknek bizonyítás indítványozására vagy bizonyítékok előterjesztésére legkésőbb az első tárgyaláson van módjuk. Az elsőfokú bíróság a felperesek eljárási és anyagi jogszabálysértésre való hivatkozásait egyenként megvizsgálva az alábbiakat fejtette ki.
- [38] A versenyhatósági eljárás kezdő időpontját jogszerűnek ítélte a Tpv. 67. § (5) bekezdésére és a Tpv. 70. § (1) bekezdésére tekintettel. Az eljárási határidő túllépésével kapcsolatban kifejtette, hogy az ugyan eljárási szabálysértés, de jelen ügyben nem ad alapot arra, hogy a határozatot a bíróság hatályon kívül helyezze, mivel a felperes nem igazolta, hogy más tartalmú lett volna az alperesi döntés abban az esetben, ha az határidőben megszületik. Az elsőfokú bíróság a határidő hosszabbításával összefüggésben sem osztotta az I. rendű felperes véleményét, mivel az azt elrendelő végzés tartalmazta, hogy az eljárási határidő mikor telik le.
- [39] A Ket. 4. § (1) és 5. § (1) bekezdésében foglalt eljárási alapelvekkel kapcsolatban sem állapított meg jogsértést. A felperes iratbetekintési és védekezési joga nem sérült, mivel a versenytanácsi tárgyalás előtt az iratokba való betekintést nem kérte, illetve ezt követően az iratokba betekinthezett. Egyebekben pedig nem jelölt meg olyan iratot, amelynek betekintését az alperes korlátozta volna. Rámutatott, hogy a tisztességes ügyintézéshez fűződő jogra, illetve a védekezéshez való jogra nem elég általánosan hivatkozni.

Kfv.VI.38.108/2016/26.

- [40] Az át nem adott iratok mennyisége kapcsán – az iktatószámok feltüntetése nélkül – az I. rendű felperes ellentmondásosan nyilatkozott, illetve nem bizonyította, hogy az alperestől kért iratokat nem kapta volna meg. E tekintetben sem tárható fel az ügy érdemét érintő olyan súlyos eljárási jogszabálysértés, amely megalapozná az alperes határozatának hatályon kívül helyezését.
- [41] A helyszíni vizsgálat során készített jegyzőkönyvek tartalmi és formai hiányosságaival kapcsolatos felperesi kifogások kapcsán az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a jegyzőkönyveket az I. rendű felperes azok elkészítésekor nem kifogásolta. Megállapítható, hogy azok oldalanként tartalmazzák a szükséges aláírásokat, a mellékletek aláírásának hiánya pedig nem valósított meg eljárási jogszabálysértést, mivel a Ket. vagy a Tpv. ilyen kötelezettséget nem ír elő, továbbá a mellékletek tárgya magában a jegyzőkönyvben feltüntetésre került. A számítógépek egyedi azonosítója is szerepel a jegyzőkönyvekben, ezért a bíróság szerint azok aggály nélkül beazonosíthatók. Nincs jelentősége annak, hogy a „titkársági” gép nem asztali számítógép, hanem laptop. Súlytalanak ítélte meg a bíróság azon felperesi hivatkozást is, hogy az egyik jegyzőkönyv azért nem jogszerű, mert azt az érintett vállalkozás ügyvezetője később írta alá. A bíróság összességében a jegyzőkönyvek készítésével kapcsolatban eljárási szabálytalanságot nem állapított meg.
- [42] Nem fogadta el az I. rendű felperes azon hivatkozását sem, hogy az alperes jogszabályt sértett, mikor olyan helyen is tartott helyszíni kutatást, amely sem nem székhelye, sem nem telephelye. Az alperes rajtaütése függetlenül attól jogszerű volt, hogy a felperesnek volt-e bármilyen törvényes jogcíme az irodahelyiség használatára.
- [43] A bíróság az alperes határozathozatalának körülményeit sem ítélte aggályosnak. A versenytanács nem minősül ugyanis „testületi szerv”-nek, a versenytanács a döntését a törvényi követelményeknek megfelelően hozta meg, az iratok között elfekvő „nem betekinhető” változatú határozatot a versenytanács tagok aláírásukkal ellátták, melyről a felek hiteles kiadmányt kaptak. Az elsőfokú bíróság ennek ismeretében szükségtelennek ítélte az I. rendű felperes bizonyítási indítványait.
- [44] A II. rendű felperes az eljárási szabálysértések kapcsán csatlakozott az I. rendű felperes előadásaihoz, de a bíróság ezt tiltott keresetváltoztatásnak tekintette, figyelemmel a Pp. 335/A. § (1) bekezdésére.
- [45] Az anyagi jogszabálysértések körében a bíróság kifejtette, a jogsértés megállapításához nem szükséges, hogy polgári vagy társasági jogi értelemben érvényes megállapodás legyen. Elegendő, ha a jogsértéssel érintett felek akarategysége megállapítható. Nem szükséges az sem, hogy a felek előzetesen egy átfogó tervben állapodjanak meg. Elegendő a felek közötti szándék is, amely arra vonatkozik, hogy a piacon egy bizonyos módon viselkedjenek az árak meghatározása szempontjából. Mivel a kartell megállapodások tipikusan titkosak, nehéz objektív és kétséget kizáró bizonyítékokat felmutatni jogsértésük igazolására. A Ket. a szabad bizonyítási rendszer talaján áll, nincs jogi jelentősége annak, hogy közvetlen vagy közvetett bizonyíték kerül felhasználásra a tényállás megállapításához. Közvetett bizonyíték alapján sem kizárt egy jogsértő magatartás megállapítása, ha azok olyan bizonyító erővel bírnak, olyan logikai láncot alkotnak, amelyek révén a jogsértés elkövetését tanúsítják. Kizárólag közvetett bizonyítéokra alapozottan ugyanakkor a jogsértés csak akkor állapítható meg, ha a jogsértő magatartás valamennyi lehetséges körülményére vonatkozóan más ésszerű magyarázat nem lehetséges.
- [46] Az elsőfokú bíróság szerint az alperes a Tpv. 65/A. §-ának megfelelően jogszerűen megszerzett és felhasználható bizonyítékokat egyenként és a maguk összességében értékelte. A Ket. 50. §-ának megfelelően, jogszerűen tárta fel, hogy a felperesek közötti együttműködések a Tpv. 11. §-ába ütköznek. Az e-mailek, az SMS, a telefonbeszélgetés, valamint az egyéb bizonyítékok (a vállalkozások képviselőinek nyilatkozata, tanúvallomás) alapján feltárt tények és az érdekelt vállalkozások későbbiekben tanúsított magatartása egy meghatározott logikai láncolat mentén együttesen igazolták az alperes végkövetkeztetését. Bár a felperesek valamennyien azt állították, hogy nem követtek el jogsértést, a közbeszerzési eljárásokkal kapcsolatos e-mailek tartalmi és

Kfv.VI.38.108/2016/26.

formai egyezőségét egyik tender esetében sem tudták megcáfolni tételesen, ahogyan az alperes által, a párhuzamos magatartás kizártságára adott értékelést sem tudták megdönteni. A bíróság nem fogadta el a felpereseknek a tényállás tisztázatlanságára vonatkozó általános hivatkozásait sem.

- [47] A bírságkiszabás során az alperes a Tpv. 78. §-a szerinti mérlegelésnél irányadó szempontokat – a már kialakult bírói gyakorlatra is utalva – számba vette és határozatában kimerítően részletezte. Az alperes mérlegelése a Pp. 339/B. §-ában foglalt követelményeknek megfelelt, a bírság mértéke nem tekinthető eltúlzottnak. A II. rendű felperes vonatkozásában nem volt jogsértő az, hogy az alperes II. rendű felperes kérelmének hiányában nem döntött a bírság részletekben történő megfizetéséről.

A másodfokú ítélet

- [48] A felperesek fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék az elsőfokú bíróság határozatát jogerős ítéletével helybenhagyta. A felpereseket kötelezte arra, hogy az alperesnek fizessenek meg külön-külön 100.000.- forint másodfokú perköltséget, valamint az államnak az I. rendű felperes 1.328.000.- forint, a II. rendű felperes 2.448.000.- forint fellebbezési illetéket.
- [49] A másodfokú bíróság ítéletében rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 206. §-ában írtaknak megfelelően a rendelkezésre álló peradatoknak egyenként és a maguk összességében való értékelésével és meggyőződése szerinti elbírálásával helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a felperesek keresete nem teljesíthető. Döntésével és annak alapos, részletes és helyes indokolásával a Fővárosi Törvényszék egyetértett. Az elsőfokú bíróság az előtte folyamatban volt eljárásban felvetett minden kérdésre részletesen kitért, indokolása alapos és meggyőző volt, a másodfokú bíróság azzal szemben hiányosságot nem tárt fel.
- [50] Az elsőfokú bírósággal szemben hivatkozott eljárási kifogások kapcsán megállapította, hogy az elsőfokú ítéletnek a Pp. 252. § (2) bekezdésén alapuló hatályon kívül helyezését eredményező mulasztás az elsőfokú bíróság terhére nem róható, mivel az a Pp. 332. § (5) bekezdésében foglaltaknak megfelelően tájékoztatta az érintetteket a beavatkozás lehetőségéről, az erre vonatkozó végzését a tárgyaláson ismertette a felekkel. A végzéről és 5 db tértivevényről a bírósági másolatok könyvének tanúbizonyosága szerint az I. rendű felperes fényképet készített, vagyis a bíróság nem mulasztotta el a beavatkozás lehetőségéről való tájékoztatást.
- [51] Az alperesi határozathozatal után előterjesztett kérelmekkel kapcsolatos nemperes eljárások a közigazgatási per kereteit meghaladják.
- [52] A másodfokú bíróság elutasította az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmet.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [53] A jogerős ítélet ellen az I. rendű és II. rendű felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet. Az I. rendű felperes a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítását. A II. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítására tett indítványt. A II. rendű felperes másodlagosan a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését és új, a kereseti kérelmének helyt adó határozat meghozatalát kérte. Harmadlagosan előterjesztett felülvizsgálati kérelme a bírság összegének mérséklésére irányult. A III. és IV. rendű felperesek felülvizsgálati kérelmet nem terjesztettek elő.
- [54] A felperesek felülvizsgálati kérelmeikben sérelmezték, hogy az elsőfokú és a másodfokú bíróságok ítéleteinek indokolása hiányos és okszerűtlen, a bíróságok a felperesek kereseti kérelmeire nem reagáltak; a bizonyítási indítványukat mellőzték; a bizonyítási terhet nem megfelelően telepítették; a Ket., a Pp., illetve az Alaptörvény rendelkezéseit megsértve nem biztosították a hatékony érdemi jogorvoslatot a felperesek számára; elmulasztották a beavatkozás lehetőségéről értesítő végzés

Kfv.VI.38.108/2016/26.

kézbesítését; nem vették figyelembe a rajtaütési jegyzőkönyvekkel kapcsolatos eljárásjogi jogsértéseket, továbbá a felperesek által állított semmisségi okokkal kapcsolatos érveket; a felperesek kifogásolták az iratok megismerésével kapcsolatos eljárásjogi jogsértéseket és a bírságkiszabás megalapozatlan, jogsértő voltát.

- [55] Az I. rendű felperes a fentiekben túl hivatkozott arra is, hogy a bíróságok nem megfelelően teljesítették a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségüket; valamint arra, hogy a perköltség mértéke jogsértő és megalapozatlan.
- [56] A II. rendű felperes a fentiekben túl hivatkozott még az ügyintézési határidő túllépésére; a peregyesítés tárgyában hozott döntés közlésének elmulasztására; a Tpvt. 11. §-a kapcsán a résztvevők tudattartama vizsgálatának hiányára; az előzetes döntéshozatali kérelmének szerinte jogszerűtlen elutasítására; a részletfizetésről való döntés vele szembeni mellőzésére; valamint megismételte az alperesi határozatban szereplő tényállás rá vonatkozó részével kapcsolatban a perben korábban előadott érveit, összességében vitatta a maga tekintetében a jogsértés megállapításának megalapozottságát.
- [57] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte, megismételte perbeli okfejtését.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [58] Az I. és II. rendű felperes felülvizsgálati kérelme alaptalan.
- [59] A Kúria mindenek előtt hangsúlyozza, a versenyügyek sajátja, hogy a jogalkotó kétfokú rendes bírósági eljárást tesz lehetővé, de a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntését csak a fellebbezésben támadott körben vizsgálhatja. A Pp. 275. § (1) és (2) bekezdése szerint a rendkívüli perorvoslatként funkcionáló felülvizsgálati eljárásban a vizsgálható kérdések köre még szűkebb, a jogerős ítélet csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálható felül.
- [60] A Kúria előtt zajló felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a felülvizsgálati kérelem keretei között, a rendelkezésre álló iratok alapján dönt.
- [61] A közigazgatási per lényege, hogy a bíróság a hatósági eljárás és a meghozott döntés törvényességét ellenőrzi. A rendkívüli perorvoslatban a jogerős ítéletben megállapítottak jogszerűségi vizsgálatára kerülhet sor. A felülvizsgálati eljárásnak nem képezheti olyan kérdés a részét, amelyről a jogerős ítélet, illetve a közigazgatási határozat sem rendelkezett.
- [62] A Kúria először a felperesek eljárásjogi jellegű jogszabálysértésekre történő hivatkozásait vizsgálta.
- [63] A felperesek határidőkkel kapcsolatos hivatkozásait a Kúria alaptalannak ítélte. Az ügyintézési határidő túllépésével kapcsolatosan osztotta a másodfokú bíróság álláspontját, kiemelve, hogy a jogállamisághoz fűződő jogbiztonság alkotmányos alapelve a közhatalmat gyakorló közigazgatási szerv elé azt a követelményt támasztja, hogy eljárása legyen jogszerű. Ez magában foglalja azt is, hogy az érdemi döntését a törvényben meghatározott elintézési határidőn belül hozza meg. A jogállamiság elvéből ugyanakkor az is következik, hogy a jogszabályoknak általánosságban érvényesülniük kell. Önmagában a közigazgatási szerv mulasztása nem lehet ok arra, hogy a jogi normák betartatlanul maradjanak, vagy hogy a jogsértések jogkövetkezményei alól a jogsértők mentesüljenek. Az elintézési határidőt előíró rendelkezéshez a jogalkotó semmilyen jogkövetkezményt nem fűzött; elmulasztása nem szünteti meg az alperes eljárási és döntéshozatali kötelezettségét, és nem alapozza meg a jogszerű határozat hatályon kívül helyezését. A felülvizsgálattal érintett körben nincsen olyan jogszabályi rendelkezés, amely alapján az elintézési határidő túllépése jogvesztést eredményezne. Az elintézési határidő túllépése eljárási szabálysértésnek minősül, azonban jelen ügyben nem volt kihatással a döntés érdemére, kimenetelére. A II. rendű felperesnek a Pp. 164. § (1) bekezdése szerinti bizonyítási teher alatt azt

Kfv.VI.38.108/2016/26.

kellett volna igazolnia, amennyiben az alperes határidőben hozta volna meg a döntését, az más tartalmú lett (lehetett) volna, vagy az idő múlására tekintettel az ellenbizonyításra, a védekezésre a lehetősége korlátozottá vált volna. Az ügyintézési határidő túllépése a II. rendű felperesre irányadó bírság összegére azért nem volt kihatással, mert a kalkulált bírságösszeg alapjául a tenderek összege szolgált, ami nem függ az alperesi határozat meghozatalának időpontjától. A bírságmaximum meghatározásakor lehetett volna jelentősége még az ügyintézési határidő túllépésének, de e körben azért nem volt, mert a határidőben történő, 2014. december 5-i döntéshozatal esetében is a 2013. évben elért nettó árbevétel kellett volna alapul venni. Emellett a II. rendű felperes esetében a számított bírságösszeg nem is érte el a rá irányadó bírságmaximumot. Mindezekből következően az ügyintézési határidő túllépése önmagában nem eredményezhette az alperesi határozat hatályon kívül helyezését.

- [64] A Kúria megállapítja, hogy a felperesek iratbetekintési és iratmásolási jogaik sérelmére történő hivatkozása alaptalan. A felperesek betekintheztek a közigazgatási és bírósági iratokba, azokról másolatot készíthettek. E jogaikkal éltek is. E körben eljárási szabálysértés nem történt. Az I. rendű felperes annak ellenére, hogy rendelkezett iratjegyzékkel, amely alapján beazonosíthatta volna a védekezési jogához szükségesnek mutakozó, releváns dokumentumokat, nem jelölte meg, hogy pontosan milyen iratokhoz nem jutott hozzá az alperes eljárása vagy a per során, illetve hogy védekezési jogának gyakorlásában az iratok ismeretének esetleges hiánya milyen módon akadályozta, illetve az ügy érdemére hogyan hathatott ki. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme csak akkor merülhet fel, ha a fél olyan iratot nem ismerhetett meg az eljárás során, amelynek hiánya akadályozta az érdemi védekezésben.
- [65] A Tptv. 65/A. §-a szerinti előzetes értesítés nélküli helyszíni kutatások (rajtaütések) jegyzőkönyveinek készítésével kapcsolatban sem tárt fel a Kúria olyan eljárási szabálysértést, amely indokolhatta volna azt, hogy azokat bizonyítékként ne lehessen figyelembe venni. A rajtaütésekről felvett jegyzőkönyvek tartalmilag és formailag is megfelelnek a Ket. vonatkozó rendelkezéseinek, felhasználhatóságukat kizáró, súlyos formai hiányosságokban nem szenvednek. Mindhárom jegyzőkönyv tartalmazza az eljárási cselekményeknél jelenlévők, illetve a cselekménnyel érintett személyét, a jogalap megjelölését, a jogokról és a kötelezettségekről való tájékoztatást, a jelen lévő személyek aláírását, a számítástechnikai eszközök egyedi azonosítására szolgáló adatokat, a lemásolt adatok és iratok jellegét, az adatok változatlanóságának utólagos ellenőrzését lehetővé tevő egyéb szükséges adatokat; és az alperes által készített másolatok e jegyzőkönyvek alapján beazonosíthatók. Az első-és másodfokú bíróság a felpereseknek a rajtaütési jegyzőkönyvek hiányosságaival kapcsolatos érveit alaposan megvizsgálta.
- [66] Az alperes az I. rendű felperes székhelyén három egymást követő napon (2012. november 28-án, 29-én és 30-án) tartott előzetes értesítés nélküli helyszíni kutatást, melyeken a Nemzeti Biztonsági Felügyelet (a továbbiakban: NBF) munkatársai is részt vettek. Az NBF által készített jegyzőkönyv a rajtaütéseken történteket az alperes jegyzőkönyveivel egyezően rögzíti. November 28-án az I. rendű felperes ügyvezetőjének irodájában fellelhető papír alapú iratokról és elektronikus dokumentumokról készítettek az alperes vizsgálói másolatot, az erről szóló jegyzőkönyvet a helyszínen az I. rendű felperes ügyvezetője és jogi képviselője is aláírta. A november 29-én foganatosított kutatás során az alperes az ügyvezető asztali számítógépét, a „titkársági” számítógépét, a L Zs (az I. rendű felperes alkalmazottja) által használt laptopot lefoglalta és lepecsételt zárt tárolóba helyezte. Ezen kívül tükörmásolatot készített az I. rendű felperes ügyvezetője által használt mobiltelefonról. E jegyzőkönyvet az alperesi vizsgálok a helyszínen, míg az I. rendű felperes ügyvezetője 2012. december 10-én írta alá. Az I. rendű felperes ügyvezetőjének a jegyzőkönyv tartalmát már november 29-én ismernie kellett, hiszen a másnap (november 30-án) tartott rajtaütés során vizsgálati kifogást terjesztett elő az előző napon kelt jegyzőkönyv adataira hivatkozva. A november 28-án és 29-én lefoglalt adathordozók tartalma vonatkozásában a Tptv. 65/C. §-a szerinti LPP-nyilatkozatot (arra vonatkozó nyilatkozat, hogy az

Kfv.VI.38.108/2016/26.

irat védekezés céljából készült) is tett az I. rendű felperes, ezért az adathordozók zárt borítékban kerültek elszállításra, melyet az I. rendű felperes is aláírt, majd azok felnyitására az I. rendű felperes jelenlétében került sor az ún. LPP-leválogatás alkalmával. Ezekről az eljárási cselekményekről az I. rendű felperes által sem kifogásolt, szabályszerű jegyzőkönyvek készültek. Nem vitatta I. rendű felperes a borítékok sértetlenségét, az adathordozók tartalmát, illetve azt, hogy azok megegyeznek a rajtaütési jegyzőkönyvekben foglaltakkal. Vagyis nincsen jelentősége, hogy az I. rendű felperes ügyvezetője a 2012. november 29-én készült jegyzőkönyvet nem a helyszínen írta alá, hanem csak később, 2012. december 10-én, a fentiek alapján ugyanis egyértelmű, hogy az I. rendű felperes a 2012. november 29-i jegyzőkönyv tartalmát ismerte. Emellett a 2012. december 10-i aláírást követően (vagyis amikor már általa sem vitatottan ismerte a november 29-én kelt dokumentumot) sem volt semmilyen kifogása a jegyzőkönyv tartalmára vonatkozóan. A foganatosított rajtaütéshez képest később történő aláírás semmilyen jogsérelemmel nem járt az I. rendű felperesre nézve.

- [67] A november 30-i rajtaütési jegyzőkönyv szerint az alperesi vizsgálók megszüntették az előző napon elrendelt lefoglalást a számítógépek és a laptop tekintetében és a „titkársági” számítógépről tükörmásolatot készítettek. A november 30-i jegyzőkönyv tartalmazza a „titkársági” számítógép winchesteréről készült tükörmásolás során keletkezett jelentést (az ún. log-fileokat). Az I. rendű felperes sem e jegyzőkönyv készítésekor, sem később nem vitatta, hogy a tükörmásolat a „titkársági” gépről készült. A I. rendű felperes tudta és elismerte aláírásával, hogy a tükörmásolat készítés folyamata megszakításra került, majd rövid időn belül folytatódott. Az I. rendű felperes nem tudott igazolni semmilyen olyan körülményt, amely alapján megkérdőjelezhető lett volna a tükörmásolattal nyert adatok hitelessége, bizonyítékként való felhasználhatósága.
- [68] Az iratokból megállapítható, hogy a jegyzőkönyveket az eljárásban érintett személyek (az I. rendű felperes ügyvezetője és az alperes vizsgálói) oldalanként aláírták. A jegyzőkönyvek mellékletei aláírásának hiánya nem valósított meg eljárási szabálysértést, mivel a Ket. és a Tpv. nem ír elő ilyen kötelezettséget, illetve a mellékletek tárgya magában a jegyzőkönyvekben is feltüntetésre került.
- [69] Az, hogy az I. rendű felperes nem rendelkezik a rajtaütési jegyzőkönyvek eredeti példányaival, nem sérti a védekezéshez való jogát.
- [70] Nem valósít meg eljárási jogszabálysértést az sem, hogy a számítógépek és laptopok egyedi azonosítója nem került a jegyzőkönyvekben feltüntetésre, hiszen valamennyi, a jegyzőkönyvben említett számítástechnikai eszköz más módon, de kétséget kizáróan beazonosítható volt (a leltári szám, sorozatszám, mobiltelefon azonosító révén).
- [71] Nincs jelentősége, hogy a „titkársági” gép nem asztali számítógép, hanem laptop, mivel e tárgyi tévedés ellenére az eszköz beazonosítható volt.
- [72] Az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság a rajtaütéseken készült jegyzőkönyvekkel nem rendelkezett, azokat nem ismerte. Ezzel szemben rögzíthető, hogy a másodfokú bíróság rendelkezett a rajtaütésekről szóló jegyzőkönyvekkel, azok tartalmát megismerhette. Helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság a rajtaütési jegyzőkönyvek ismeretében hozta meg ítéletét, azok tartalmával és hitelességével kapcsolatban nem merült fel aggály, azok tartalma így bizonyítékként felhasználható volt. A 2012. november 30-án felvett jegyzőkönyv eredeti példánya a közigazgatási eljárás iratainak az elsőfokú bíróságra való felterjesztésekor az iratok között még fellelhető volt, ezt éppen az I. rendű felperes által becsatolt, elismerten az eredeti rajtaütési jegyzőkönyvek alapján készült írásszakértői vélemény, illetve az is bizonyítja, hogy az I. rendű felperes fellebbezésének 21. oldalán megemlíti, hogy 2015. március 7-én e rajtaütési jegyzőkönyvet a bírósági kezelőirodán megtekintette, arról másolatot kért. Az elsőfokú bíróság 2015. november 3. (az elsőfokú bíróság 32.K.30.768/2015/69. számú, az alperest iratmásolásra felhívó végzésének kelte) előtt a jegyzőkönyvről másolatot készített, ezt követően küldte meg az alperes részére az eredeti iratot a célból, hogy az I. rendű felperesnek, az I. rendű felperes kérésére az alperes hiteles másolatot

Kfv.VI.38.108/2016/26.

készíthessen. A hiteles másolat készítése után az eredeti rajtaütési jegyzőkönyveket az alperes 2015. november 23-án visszaküldte az elsőfokú bíróságra. A Pp. 195. § (2) bekezdése értelmében az eredeti papír alapú közokiratéval azonos bizonyító ereje van a közokiratról készült felvételnek (pl. fénymásolatnak), ha a felvételt a bíróság készítette. A per későbbi szakaszaiban az eredeti irat ugyan már nem, de az elsőfokú bíróság által készített másolata viszont folyamatosan rendelkezésre állt, annak tartalmát az első és a másodfokú bíróság is ismerte, a beszerzéséről nem kellett intézkedni. A másodfokú bíróságot nem terheli mulasztás a Pp. 119/A. §-a alapján. Megjegyzendő, hogy a fentiekben vázolt események fényében az I. rendű felperes rendelkezik hiteles másolattal a vitatott jegyzőkönyvről, így az iratok között fellelhető másolatot azokkal összevethette, mindazonáltal az ezek közötti egyezőséget maga sem vitatta.

- [73] A felperesek a Ket. 121. § (1) bekezdés d) és e) pontjaira semmisségi okokként hivatkoztak.
- [74] A Ket. 121. § (1) bekezdés e) pontjával összefüggésben a felperesek az alperes határozata meghozatalának körülményeit kifogásolták, azt, hogy nincsen olyan eredeti határozati példány, amelyet mindhárom versenytanács tag aláírt, illetve vitatták, hogy a versenytanács szabályszerűen megalakításra került és határozatképes volt, illetve megvolt a döntéshez szükséges szavazati aránya.
- [75] Az alperes határozatának létezhethet betekinthető és - pl. üzleti titkokat tartalmazó - nem betekinthető változata. A nem betekinthető változatú alperesi határozatot, melyen mindhárom versenytanács tag aláírása szerepel, a 32.K.30.768/2015/87. számú jegyzőkönyv 11. oldalának tanúbizonyosága szerint a per folyamán tartott tárgyaláson az elsőfokú bíróság a felekkel együtt meg is tekintette. Az aláírásokkal kapcsolatos kifogás, észrevétel a felek részéről nem hangzott el. A betekinthető változatú határozati példányokat a felperesek kézhez kapták, azok eleget tesznek a hiteles kiadmányozásra vonatkozó jogszabályi követelményeknek.
- [76] A Tpvt. nem tartalmaz kifejezett előírást az eljáró versenytanács tagok eljárására, határozathozatali rendjére vonatkozóan. A Ket.-ből sem vezethető le az, hogy a versenytanácsnak a tanácskozásairól jegyzőkönyvet vagy feljegyzést kellene készítenie.
- [77] A Pp. 164. §-a alapján fennálló bizonyítási kötelezettsége ellenére sem sikerült bizonyítania az I. rendű felperesnek azt, hogy 2014. december 22-én a határozatot a versenytanács tagjai nem együttes ülésükön hozták vagy nem is azon a napon.
- [78] A versenytanács nem minősül testületi szervnek, a Ket. testületi szervekre vonatkozó speciális szabályai nem alkalmazhatók rá, határozathozatala nem igényel formális testületi ülést, annak hiánya döntését nem teszi semmissé. Azt, hogy a versenytanács nem testületi szerv, több körülmény is alátámasztja. Egyrészt maga a Tpvt. sem így tekint rá, másrészt a testület funkciója, a versenytanács tagjainak a jogállása alapján sem lehet erre következtetni. A testületi szervek (pl. a Médiatanács, egyes szakmai kamarák, önkormányzati képviselő-testület) speciális szabályok alapján létrejött, önálló, döntéshozatali hatáskörrel felruházott, csoportos döntéshozatali fórumok. Ezek tagsága állandó, a döntéshozatali hatáskör a testület egészét illeti meg, döntéseit időközönként megtartott ülésein hozza. A testületi szerveket létrehozó jogszabályok rendelkeznek a testület ülésezésének rendjéről és a határozathozatal szabályairól is. A testületi szervek tagjainak a testületi tagsága egy önálló jogviszony. A versenytanács tagok jogviszonyára ezzel szemben a Tpvt.-ben foglalt eltérésekkel a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. A versenytanács tagjait speciális szabályok szerint nevezik ugyan ki, de köztisztviselők, akik bár együttesen döntenek az egyes eljárásokban, de a Ket. értelmében hatósági ügyintézők, akik nem állandó összetételben gyakorolják a hatáskörüket. A „testület” kifejezést a versenytörvény egyáltalán nem használja. A Tpvt.-ben a jogalkotó nem követel meg az eljáró versenytanács tagok eljárására semmilyen speciális (pl. külön határozathozatali, tanácskozási, kijelölési) szabályt. A versenytanácsnak nincs önálló döntési jogosultsága (a döntést az alperes hozza, a közigazgatási pert sem az eljáró versenytanáccsal, hanem a Gazdasági Versenyhivatallal, mint alperessel szemben kell megindítani).
- [79] Az I. rendű felperes által felhívott, a közigazgatási eljáráshoz fűzött magyarázat nem tekinthető

Kfv.VI.38.108/2016/26.

kötelező jogforrásnak, mindazonáltal az alperesre kifejezetten vonatkozó, Tpv-t.-hez fűzött kommentár (Kommentár a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvényhez, 2015, Budapest, 432. oldal, 546. oldal, 1323. számú lábjegyzet) viszont éppen azt hangsúlyozza, hogy a versenytanács nem testületi szerv.

- [80] Az alperes jogszerűen járt el, amikor a versenytanács tagok a döntésüket 2014. december 22-én meghozták és a nem betekinthesztő változatú határozatban azt aláírásukkal ellátták, melyről a felek hiteles kiadmányt kaptak kézhez. Ehhez képest az elsőfokú bíróság jogszerűen utasította el az I. rendű felperes által előterjesztett bizonyítási indítványait, döntését meg is indokolta.
- [81] A Ket. 121. § (1) bekezdés d) pontjának sérelmét a felperesek arra hivatkozva állították, hogy szerintük az alperes a helyszíni kutatásokról a valóságnak nem megfelelő tartalmú jegyzőkönyvet készített. Ezzel összefüggésben hivatkoztak L Zs (I. rendű felperes alkalmazottja) a 2012. november 30-i jegyzőkönyvben tett nyilatkozatára, melynek megtételét az említett személy később egy írásbeli nyilatkozatban (magánokiratban) tagadta, illetve egy „Tábornok úr”-ként szólított személy beazonosíthatatlanságára, valamint hogy az általa végzett vizsgálati cselekmények a jegyzőkönyvben nem kerültek rögzítésre, illetve a jegyzőkönyvhöz szerintük utólagosan csatolt mellékletekre. A felperesek sérelmezték, hogy a bíróságok annak ellenére nem függesztették fel a per tárgyalását, hogy az I. rendű felperes a határozat alapjául szolgáló bizonyítékok beszerzésével összefüggésben büntető feljelentést tett, illetve jelezte, hogy a jegyzőkönyvek alaki és tartalmi valódiságát megkérdőjelező körülményekre tekintettel további feljelentéseket készül tenni.
- [82] A Kúria egyetért a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.K.34.125/2014/69. számú ítéletében foglaltakkal, mely szerint a közigazgatási bíróság a közigazgatási határozatok törvényességi felülvizsgálatát végzi. E jogalkalmazási tevékenységével összeegyeztethetetlen a perbeli nyilatkozatok, bizonyítékok olyan irányú értékelése, amelynek következtében a bíróság valamelyik peres fél feltételezése alapján az ellenérdekű fél büntetőjogi relevanciával bíró magatartását anélkül állapítaná meg, hogy egyébként a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 171. § (2) bekezdése szerinti feltételek fennállnának. Ez nem jelenti azt, hogy a felek feltételezéseken alapuló álláspontját *ab ovo* ne lehetne értékelni, csupán azt, hogy ha valamely tényből vagy a tények összességéből a büntető törvénykönyv egyes anyagi jogi rendelkezéseire utaló állítások a közigazgatási eljárás irataiból csak hipotetikusán, lehetőségként fogalmazódnak meg, akkor a közigazgatási bíróság önmagában e feltételezéseknek nem tulajdonít jelentőséget, mivel azok túlmutatnak az adott közigazgatási per keretein. Perbeli esetre adaptálva ez azt jelenti, hogy az eljárás felfüggesztésének sem lehet indoka önmagában az, hogy az egyik peres fél saját belátása alapján a másik féllel szemben büntető feljelentést tett. A közigazgatási bíróság döntési kompetenciája, hogy az összes körülmény alapján a felfüggesztést megalapozó előkérdésnek minősíti-e a büntető eljárás megindítását.
- [83] L Zs (az I. rendű felperes alkalmazottja) 2012. november 30-i jegyzőkönyvben azt nyilatkozta, hogy az I. rendű felperes levelezőrendszere az ügyvezető utasítására törlésre került. A jegyzőkönyvet, mely e nyilatkozatot tartalmazta, az I. rendű felperes ügyvezetője aláírta. E jegyzőkönyv közokirat, amellyel szemben egy, nevezett által később tett, magánokiratba foglalt nyilatkozat csak a fél állításának tekinthető, nem alkalmas önmagában a helyszíni vizsgálaton elhangzottak megdöntésére. Egyébiránt a nyilatkozat tartalma az NBF által felvett jegyzőkönyvben foglaltakkal is megegyezik. Azt, hogy a levelezőrendszer az ügyvezető utasítására törlésre került, az alperes nem a jogsértés megállapíthatósága, hanem a bírságkiszabás körében értékelte. Alaptalan a II. rendű felperesnek a fenti nyilatkozattal kapcsolatban előadott, a védelemhez való jogának megsértésére hivatkozó érvelése, mivel a közigazgatási perben a felpereseknek lehetőségük volt arra, hogy kifejthessék álláspontjukat.
- [84] Alaptalan az az I. rendű felperesi állítás, mely szerint az alperes utólag további mellékletet csatolt a 2012. november 30-i rajtaütési jegyzőkönyvhöz. A jegyzőkönyv 3-4. oldala kifejezetten tartalmazza, hogy a rajtaütés során az alperes egyes adathordozókról másolatot készített és az erről

Kfv.VI.38.108/2016/26.

szóló log-fileok a jegyzőkönyv mellékletét képezik. Azt, hogy a rajtaütés során tükörmásolat készült, nem vitatta I. rendű felperes sem, hiszen a jegyzőkönyv tartalmazza azt is, hogy kért a rajtaütés során lefoglalt elektronikus iratokról másolati példányt, később pedig az I. rendű felperesi képviselő a lefoglalt adathordozók tartalma vonatkozásában a Tpvt. 65/B. §-a szerinti LPP-nyilatkozatot tett, amelynek következtében az adathordozók zártan, az ügyfél által is aláírt borítékban kerültek elszállításra és felnyitásukra csak az I. rendű felperes képviselőjének jelenlétében, az ún. LPP-leválogatás keretében került sor, ezt követően szintén az I. rendű felperes jelenlétében újból lezárt borítékba kerültek, így őrzi őket jelenleg is az alperes. Az LPP-leválogatásokról külön jegyzőkönyvek készültek, amelyekkel kapcsolatban nem élt kifogással a felperes, és amelyek tanúsága szerint nem vitatta azok sértetlenségét, valamint az azokban foglalt adathordozók tartalmát, az adatoknak a felpereshez kötődő voltát, vagy azt, hogy az megegyezik a rajtaütési jegyzőkönyvekben szereplőkkel. Magának az I. rendű felperesi LPP-nyilatkozatnak sem lett volna értelme, ha a felperes szerint azok nem a saját adatai.

- [85] A fentiekre tekintettel az elsőfokú bíróság indokoltan mellőzte azokat a (pl. tanú meghallgatásra, vagy az alperes vizsgálóinak meghallgatására vonatkozó) felperesi indítványokat, amelyek a rajtaütési jegyzőkönyvekben foglaltak bizonyítékként történő figyelembe vehetőségének megkérdőjelezésére irányultak.
- [86] A II. rendű felperes kifogásolta, hogy a peregyesítés tárgyában hozott végzést az elsőfokú bíróság vele nem közölte. A Kúria rámutat, hogy ha a közigazgatási bíróság a per egyesítését elrendeli, az egyes felperesekkel szemben a közigazgatási határozat jogszerűségét az egyesítés ellenére is külön-külön bírálja el, és elkülönítve dönt kereseti kérelmük megalapozottságáról, mivel perbeli cselekményeik közvetlenül nem hatnak ki egymásra, tekintve, hogy nincsen a Pp. 51. § a) pontja szerinti egységes pertársaság közöttük. A peregyesítésről szóló végzést a Pp. 219. § (1) bekezdés d) pontja szerint az érintettekkel valóban közölni kell, ami a II. rendű felperes esetében elmaradt. A peregyesítés tárgyában hozott döntés közlésének elmulasztása azonban nem hatott ki az ügy érdemére, így az nem minősül olyan eljárási szabálysértésnek, amely az ítélet hatályon kívül helyezését indokolta volna.
- [87] A Kúria rögzíti, hogy a másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a beavatkozás lehetőségéről szóló értesítéssel kapcsolatban az elsőfokú ítélet Pp. 252. § (2) bekezdésén alapuló hatályon kívül helyezését eredményező mulasztás az elsőfokú bíróság terhére nem róható.
- [88] Az elsőfokú bíróság a Pp. 332. § (5) bekezdése szerint az érintetteket tájékoztatta a beavatkozás lehetőségéről, erre vonatkozó, 32.K.30.768/2015/2-I. számú végzését a 2015. május 5-én tartott első tárgyaláson ismertette a felekkel a 9. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv tanúsága szerint. A bírósági másolatok könyvének 24. sorszámú oldaláról készített fénymásolat alátámasztja, hogy az I. rendű felperes 2016. április 13-án a 2-I. sorszámú elsőfokú végzésről és 5 db tértivevényről fényképfelvételt készített. A másolatok könyve kifejezetten e végzéshez kapcsolódóan, és nem általánosságban utal az 5 db tértivevényre. Ezen kívül a keresetét később benyújtó IV. rendű felperes kereseti kérelmének utolsó bekezdése tartalmazza, hogy őt végzésben értesítette az elsőfokú bíróság arról, hogy az I. rendű felperes pert indított. A fentiek alapján egyértelműen megállapítható, hogy a beavatkozás lehetőségéről szóló végzés és a kapcsolódó tértivevények - bár ez utóbbiak a másodfokú bíróság előtt folyó eljárásban már nem álltak rendelkezésre, de - léteztek, az elsőfokú bíróság tájékoztatta őt vállalkozást a beavatkozás lehetőségéről.
- [89] A Kúria az alperes előtti versenyfelügyeleti eljárásban eljárás alá vontként részt vevő, versenyfelügyeleti bírsággal sújtott vállalkozások közigazgatási perbe történő beavatkozásról szóló értesítés kapcsán mindazonáltal az alábbiakat is szükségesnek tartja rögzíteni. Azok a bírsággal sújtott vállalkozások, akik nem támadták keresettel az alperesi határozatot, nem tekinthetők a Pp. 332. § (5) bekezdés szerinti - a megelőző közigazgatási eljárásban részt vett - ellenérdekű feleknek, akiket kötelező volna értesíteni a beavatkozás lehetőségéről. A perben résztvevő vállalkozások érdeke ugyanis velük egyező: az, hogy a jogsértés ne kerüljön megállapításra; a jogsértés

Kfv.VI.38.108/2016/26.

megállapítása nyilvánvalóan a perben résztvevő vállalkozásoknak sem érdeke, vagyis hozzájuk képest a perben nem álló vállalkozásoknak sem lehet ellenérdekeltsége; illetve konkrét perbeli esetben a kartellben résztvevő vállalkozásoknak nincs keresetindítási joguk felperesként sem a másik vállalkozással szemben kiszabott bírság összegének perbeli vitatására csak a rájuk kiszabottéra. A felperesi érvekben összekeveredett a Pp. 54. § szerinti általános beavatkozás, amelynél a más személyek között folyamatban lévő per mikénti eldőléséhez fűződő „jogi érdek” szükséges az azonos érdekű fél pernyertességének előmozdítása érdekében történő beavatkozáshoz; illetve a közigazgatási perekben a 332. § (5) bekezdése szerinti beavatkozás, ahol a jogalkotó „ellenérdekűség”-et követel meg.

- [90] Az alperes által eljárás alá vont ügyfelek az alperes határozatából értesülhettek arról, hogy őket a versenyhatóság versenyfelügyeleti bírsággal sújtotta. Az alperes határozatában arról is tájékoztatta a vállalkozásokat, hogy a közigazgatási határozatot a bíróság előtt keresettel támadhatják. A megbírságot, de perben nem álló vállalkozások jogos érdekeinek lehetséges, jogszerű módja a törvényes határidőn belüli kereset benyújtása lett volna, amivel azonban nem éltek.
- [91] Összegezve a fentieket, a beavatkozás lehetőségéről szabályszerűen értesítette jelen ügyben az elsőfokú bíróság a vállalkozásokat, de ennek elmaradása sem szolgálhatott volna alapul arra, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezze, hiszen a Pp. 332. § (5) bekezdése szerinti ellenérdekűség nem állapítható meg azon vállalkozások vonatkozásában, akik keresettel nem támadták az alperes határozatát, márpedig csak az ellenérdekű fél értesítése kötelező.
- [92] A Pp. 335/A. §-ában megfogalmazott keresetváltoztatás tilalmával kapcsolatos felperesi hivatkozások kapcsán a Kúria megállapítja, hogy az elsőfokú bíróság – a másodfokú bíróság által is megerősítetten - a II. rendű felperes vonatkozásában állapította meg, hogy a kereseti kérelemhez kötöttség már beállt a II. rendű felperes által újonnan felhozott eljárás szabálysértésekkel kapcsolatban. Mivel ezeket a az I. rendű felperes által korábban már felhozott szabálysértéseket az I. rendű felperes vonatkozásában a bíróság érdemben elbírált (és azoknak helyt nem adott), ezért a II. rendű felperes e körben felhozott kifogása irreleváns.
- [93] II. rendű felperes arra is hivatkozott, hogy tiltott keresetváltoztatásról az esetében azért sem lehetett szó, mert a kartelljogsértés tekintetében bármelyik felperes keresetének megalapozottsága szükségképpen kihat bármelyik másik, a jogsértéssel érintett vállalkozás magatartásának versenyjogi megítélésére. Érvelése szerint az I. rendű felperes védekezésének és eljárásjogi kifogásainak érdemi kihatása tud lenni a többi felperesre is, az egyik felperes által hivatkozott jogsértésre a másik felperes is jogosult hivatkozni a per későbbi szakaszában. A Kúria a Kfv.II.37.672/2015/28. számú ítéletében is rögzítetteknek megfelelően megállapítja, hogy egységes pertársaság hiányában a kartellben résztvevő egyik felperes által hivatkozott jogsértésre a másik felperes a per későbbi szakaszában nem hivatkozhat, mivel a kereseti kérelemhez kötöttség peres felenként érvényesül. A II. rendű felperesnek a keresetváltoztatásra nyitva álló határidőn belül kellett volna konkrétan megjelölnie azt, hogy milyen tekintetben tartja az alperesi határozatot jogsértőnek.
- [94] A felperesek a bizonyítási indítványaik szerintük jogszerűtlen elutasítása mellett azt is sérelmezték felülvizsgálati kérelmeikben, hogy a jogerős ítélet nem tért ki részletesen a bizonyítási indítványaik elutasításának okaira. A Kúria a Kfv.III.37.582/2016/16. számú határozatában foglaltakkal egyezően rögzíti, amennyiben a másodfokú bíróság egyetért az első fokú döntés indokaival, elegendő utalnia azokra, nem szükséges megismételnie az indokolást. Az elsőfokú bíróság jelen ügyben részletesen indokolta a felperesek bizonyítási indítványainak mellőzését, a másodfokú bíróság pedig elfogadta az elsőfokú bíróság vonatkozó indokolását, részletesebb indokolási kötelezettség a másodfokú bíróságot nem terhelte, így e körben sem követett el jogszabálysértést, különös tekintettel arra is, hogy a felperesek a korábbi érveiket ismételték meg a másodfokú eljárásban.
- [95] Az I. rendű felperes szerint az eljárás bíróságok mellett, hogy megakadályozták a bizonyítási eljárást, annak elmaradását a terhükre rótták; bizonyítási indítványukat jogsértően elutasították és e

Kfv.VI.38.108/2016/26.

magatartásukkal a Pp. 3. § (3) bekezdését is megsértették. Mivel az I. rendű felperes semmisségi okokra is hivatkozott, továbbá az eljárás hivatalból indult és az I. rendű felperes vitatta a tényállás helyességét, a Pp. 336/A. §-ra tekintettel szerinte legalábbis a vitatott tényállásrészek (rajtaütési jegyzőkönyvek felvétele és aláírásuk körülményei) tekintetében megfordult a bizonyítási teher, így az elsőfokú bíróság a bizonyítási teherről nem adott teljes és részletes tájékoztatást. Emellett az I. rendű felperes szerint a bíróságok a hiányzó iratok tekintetében is megsértették a Pp. 3. § (3) bekezdését, mivel szerinte az alperest terhelte volna annak bizonyítása, hogy valamennyi iratot átadta részére.

- [96] A Kúria 1/2014. (VI.30.) PK véleményében rögzítettek szerint a Pp. 3. § (3) bekezdés szerinti tájékoztatási kötelezettség megsértése önmagában nem szolgálhat alapul a hatályon kívül helyezésre, azt csak a konkrét eljárásjogi szabályok sérelme alapozhatja meg.
- [97] A hiányzó iratok vonatkozásában az I. rendű felperesnek a rendelkezésére álló iratjegyzék alapján meg kellett volna jelölnie az iktatószámok alapján azt, hogy részére mely iratok nem kerültek átadásra és melyek azok, amelyeket hiányosan adott át az alperes neki. Nem sérült a Pp. hivatkozott két rendelkezése, a bizonyítási teher nem fordult meg.
- [98] A felperesek felülvizsgálati kérelmeikben azt is kifogásolták, hogy az alsóbb fokon eljáró bíróságok a Pp. más alapelveivel is, különösen a 2. § (1) bekezdésével ellentétesen jártak el, mivel nem tettek eleget az alperes határozata érdemi bírósági felülvizsgálatára vonatkozó kötelezettségüknek. A felperesek szerint ezzel sérült az érdemi tárgyaláshoz való joguk, valamint a peres felek közötti fegyveregyenlőség elve, ezáltal a tisztességes eljárás alaptörvényi kötelezettsége, a bírósági eljárások nem biztosítottak számukra hatékony jogorvoslatot. A bíróságok az ügyféli jogosultságokat a felperesek szerint szűkítően értelmezték, ami azt eredményezte, hogy érdemben nem foglalkoztak azokkal a felperesi kifogásokkal, amelyek szerint az alperes az eljárása során a Ket. valamennyi alapelvét megsértette. A tisztességes eljárás követelményének megsértését az I. rendű felperes azon az alapon állítja, hogy szerinte nem volt lehetősége minden irat megismerésére, mivel 1472 oldalnyi iratmásolatot nem kapott meg sem az alperes, sem az elsőfokú bíróság előtt folyó eljárásban, erre a körülményre a jogerős ítélet ki sem tért. E körben I. rendű felperes hivatkozik arra is, hogy bizonyítási indítványai elutasításra kerültek, illetve az általa felhozott semmisségi okokat nem vették figyelembe.
- [99] Az I. rendű felperes a Ket.-beli és a Pp.-ben foglalt alapelvek megsértésére úgy hivatkozik, hogy nem fejt ki azt, hogy konkrétan milyen negatív hatással jártak számára, azok hogyan hatottak ki az alperesi határozatra vagy a bíróságok ítéleteire. A Kúria közigazgatási perekben is alkalmazható 1/2014. (VI.30.) PK véleménye rögzíti, hogy az alapelvek érvényesülése a részletszabályokon keresztül valósul meg, amiből okszerűen következik, hogy megsértésük is csak közvetett módon, a részletszabályok megsértésén keresztül valósulhat meg. Az iratbetekintéssel, az iratmásolatok kiadásával és a semmisségi okokkal kapcsolatos kifogásokkal összefüggő, valamint a bizonyítási indítványok mellőzésével kapcsolatos véleményét a Kúria a fentiekben már kifejtette. Az eljáró bíróságok valamennyi, a felperesek által tett kifogást részletesen, kimerítően, érdemben vizsgálták az ítéleteikben, álláspontjuknak okszerű és jogszerű indokait adták. Érvelésük lényege, hogy a felperesek élhettek jelen ügyben az iratbetekintési jogukkal, az iratmásolatokhoz hozzáférhettek, e jogaik gyakorlásában akadályoztatva nem voltak, ezért nem merülhet fel az alapelvi rendelkezések megsértése, vagy az, hogy az ügy érdemére kiható lényeges eljárási szabálysértés történt volna. Amennyiben az adott ügyféli jog gyakorlását a jogszabályok tételesen szabályozzák, úgy ezek megtartása egyben a tisztességes eljáráshoz való jog megtartását is jelenti.
- [100] A Kúria ezt követően a feleken nyugvó bizonyítási teher és a versenyügyekben megkövetelt bizonyítási mérce (sztenderd) kérdésében foglal állást.
- [101] Ami a bizonyítási teher kérdéskörét illeti, versenyfelügyeleti eljárásban a Tpv. 11. §-a szerinti jogsértés bizonyítása a Ket. 50. §-ának (1) bekezdése szerint az alperest terheli. Ezek szerint a hatóság köteles a döntéshozatalhoz szükséges tényállást tisztázni. Ha ehhez nem elegendők a

Kfv.VI.38.108/2016/26.

rendelkezésre álló adatok, akkor hivatalból vagy kérelemre bizonyítási eljárást folytat le. Az ártatlanság vélelme alapján azon tények, amelyek valósága tekintetében kétség merül fel, az eljárás alá vont vállalkozás javára veendő figyelembe [lásd: 30/2014. (IX.30.) AB határozat].

- [102] A versenyfelügyeleti eljárást követően a versenyhatóság határozatának bírósági felülvizsgálatára indított közigazgatási perben a felpereseken nyugszik a bizonyítási teher: a versenytanács határozatának jogszabálysértő voltát a vállalkozásoknak kell bizonyítaniuk, hiszen a Pp. 164. §-a alapján a per eldöntéséhez szükséges tényeket annak kell bizonyítani, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valónak fogadja el.
- [103] A Pp. 336/A. §-a ehhez képest speciális szabály, amely a bizonyítási teher megfordulásáról rendelkezik. Ennek alapján, ha a közigazgatási eljárás hivatalból indult, vagy a közigazgatási szerv nem tett eleget a tényállás-megállapítási kötelezettségének, köteles a határozata alapjául szolgáló tényállás valóságának bizonyítására, ha azt a felperes vitatja. A felperesnek a bizonyítási teher megfordulásához nem elég állítania, sokkal inkább hitelt érdemlően kell bizonyítania, hogy a versenyhatóság nem tett eleget a tényállás tisztázására vonatkozó kötelezettségének. Ilyen eset lehet az, ha az alperes a versenyfelügyeleti eljárás során jogellenesen nem engedett iratbetekintést vagy nem hívta fel a figyelmet arra, hogy az eljárás alá vont vállalkozás észrevételeket tehet. Jelen ügyben nem voltak olyan körülmények, amelyek megalapozhatták volna a bizonyítási teher Pp. 336/A. §-a alapján történő megfordulását.
- [104] A versenyügyekben érvényesülő bizonyítási mércére vonatkozó rendelkezés a Ket. 50. § (6) bekezdésében szerepel, amely szerint: „A hatóság a bizonyítékokat egyenként és összességükben értékeli, és az ezen alapuló meggyőződése szerint állapítja meg a tényállást.” Bár a versenyfelügyeleti eljárás valóban speciális, büntetőjogias jellegű közigazgatási eljárás, de a versenyjog nem tartozik a büntetőjog „szoros magjához”, nem minősül a szoros értelemben vett büntetőjogi vád elbírálására irányuló eljárásnak [lásd: 30/2014 (IX.30.) AB határozat [61]-[62] bek.], ezért a Be. 4. § (2) bekezdése értelmében vett kétséget kizáró bizonyítási mércének a versenyügyekben nem kell megfelelni.
- [105] A 30/2014 (IX.30.) AB határozattal lényegében párhuzamosan egy másik versenyfelügyeleti eljárás kapcsán született, e kérdéskört vizsgáló, Kfv.III.37.690/2013/29. számú ítéletében a Kúria, majd a kúriai ítélettel szembeni panasz nyomán eljáró, a panaszt elutasító Alkotmánybíróság a 3100/2015. (V. 26.) AB határozatában egyértelművé tette ugyanezt: sem az Alkotmánybíróság, sem az Emberi Jogok Európai Bírósága, sem az Európai Unió Bírósága joggyakorlatából nem olvasható ki olyan követelmény, hogy a versenyügyekben valamely sajátos tartalommal bíró, egzaktan meghatározható bizonyítási sztenderdhez kellene igazodni. A bizonyítékok értékelése során azok pontossága, hitelessége és konzisztenciája a döntő. Fontos, hogy a bizonyítékok egy logikai láncolat mentén elhelyezhetők legyenek. Az alperes által megállapított tényállás nem alapulhat pusztán spekuláción és feltételezéseken, annak ellentmondásmentes bizonyítékokon kell nyugodnia. A Kúria Kfv.III.37.582/2016/16. számú ítéletében foglaltakkal egyezően jelen eljárásra vonatkozóan is rögzíti, hogy a büntetőjogias jellegű versenyügyek a szabad bizonyítás talaján vizsgálандók, ahol szerephez juthatnak a közvetett bizonyítékok is, amelyek láncolatán keresztül - ugyan nem a Be. 4. § (2) bekezdése szerinti, ugyanakkor - kétséget kizáró következtetések vonhatók le az érintett felperesek jogsértésére vonatkozóan, vagyis az indokolt kétséget kizáró bizonyítás mércéje versenyügyekben nem zárja ki a közvetett bizonyítékok láncolatán keresztüli bizonyítást. Ezt az értelmezést támasztja alá az Emberi Jogok Európai Bíróságának és az Európai Unió Bíróságának esetjoga is.
- [106] A bíróságnak kötelessége több elfogadható magyarázat közül azt választania, amely elfogadása mellett ésszerű indokokat tud felhozni saját meggyőződéséből eredően. Az erre vonatkozó racionális indokairól az ítéletében számot kell adnia. A bizonyítási mérce, vagyis a bizonyítás szükséges mélysége attól függ, hogy milyen eljárási garanciák adtak a közigazgatási eljárásban és ezek a garanciák ténylegesen érvényesültek-e. Jelen ügyben a közvetett bizonyítékoknak különösen

Kfv.VI.38.108/2016/26.

nagy súlya volt, hiszen az ügýtípus jellege miatt a kartellben résztvevő vállalkozások jellemző magatartása a titkolózás, nem áll érdekükben közvetlen bizonyítékok felmutatása. Az alperes, az elsőfokú és a másodfokú bíróság e speciális bizonyítékokat kellett, hogy értékelje.

- [107] A bizonyítékok értékelésénél az elsőfokú bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a hatóság a Ket. 50. § (6) bekezdésében foglaltaknak megfelelően egyenként és összességében értékelte-e azokat és az ezen alapuló meggyőződése szerint állapította-e meg a tényállást. A másodfokú bíróságnak azt kellett értékelnie, hogy a Pp. 206. § (1) bekezdés alapján az elsőfokú bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapította-e meg, a bizonyítékokat a maguk összességében, meggyőződése szerint bírálta-e el. A Kúriának pedig azt kellett vizsgálnia, hogy a Pp. 275. § (3) bekezdésének megfelelően a jogerős határozat a jogszabályoknak megfelel-e, illetve sért-e olyan eljárási szabályt, amelynek az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.
- [108] A Kúria az alábbiakra figyelemmel helyesnek ítélte az alperes által felsorakoztatott közvetett bizonyítékok egyenként és összességükben történő értékelése alapján levont alperesi következtetést arra vonatkozóan, hogy az I. és II. rendű felperes megsértette a Tpv. 11. §-ában foglalt tilalmat.
- [109] A komló-i tenderek vonatkozásában a jogsértést az alábbi bizonyítékok támasztották alá: az I. rendű felperes titkársági számítógépén talált 10 vállalkozásról 2011. augusztus 17-én készült lista; az I. rendű felperes levelezőrendszerében 2011. november 27-én írt belső e-mail mellékletében szereplő két felolvasólap, ahol a IV. rendű felperes székhelyként nem a sajátja került feltüntetésre, hanem Budapest (amely az I. rendű felperes székhelye); valamint a IV. rendű felperes által végül ténylegesen beadott ajánlatnál az e-mailben foglaltakhoz képest tartalmi (beadandó ár) és formai egyezőségek voltak.
- [110] Az ORFK által kiírt közbeszerzési eljárás kapcsán a jogsértés bizonyítékául az alábbiak szolgáltak: az I. rendű felperes 2011. június 17-én kelt, „ORFK” tárgyú, piaci szereplő 1-nek küldött e-mailje, melyben az ajánlat beadásával kapcsolatban az a konkrét instrukció szerepelt, hogy „Neked csak a cég adatait kell ráírni”, az ajánlattételi határidő, a beadási helyszín, a mellékletben szereplő táblázat és felolvasólap piaci szereplő 1. árazott ajánlatáról; az, hogy a piaci szereplő 1. által ténylegesen benyújtott ajánlatnál a 2011. június 17-én kelt e-mailben foglaltakkal tartalmi egyezőségek mutatkoztak az ár és az öt különböző objektum tekintetében; továbbá a 2011. június 9-i e-mail, amit az I. rendű felperes írt a III. rendű felperesnek (melléklete egy olyan táblázat, amelyben az épületek, feladatok, súlyszámok formája ugyanolyan, mint piaci szereplő 1-nek küldött e-mailben).
- [111] A megyei RFK-ok (mind az öt) vonatkozásában a közös bizonyítékok a versenykorlátozó megállapodások alátámasztására az alábbiak voltak. Az I. rendű és a III. rendű felperes közötti kapcsolatot bizonyította egyrészt az I. rendű felperes 2012. március 1-i e-mailje a III. rendű felperesnek, melyben egy közöttük folyt telefonbeszélgetésre hivatkozott, emellett olyan dokumentumokat küldött meg, amelyek több megyei RFK-i pályázatra készültek és amelyeket a III. rendű felperes már benyújtott, melléklete több felolvasólap, beárazott kereskedelmi ajánlat, ajánlattevői nyilatkozat a III. rendű felperes nevére, a Fejér Megyei RFK-nak címzettnél piaci szereplő 2. szerepel (neve, címe), noha azt a III. rendű felperes nyújtotta be, formai és tartalmi egyezőségek figyelhetők meg a III. rendű felperes által a pályázatra benyújtott dokumentumokkal; másrészt a 2012. március 2-i (a fenti e-mail kelte után egy nappal), a III. rendű felperes képviselője által elküldött SMS az I. rendű felperes ügyvezetőjének: „Nem lesz gond ebből a sok hasonló eredményből?”; harmadrészt az a tény, hogy a fenti SMS után az I. rendű felperes ügyvezetője felhívta telefonon a III. rendű felperes képviselőjét. Az I. és II. rendű felperesek közötti kapcsolatot szintén mind az öt megyei RFK által kiírt közbeszerzési eljárás kapcsán igazolják a 2012. március 1-12. közötti e-mailek, melyeket a II. rendű felperes az I. rendű felperesnek küldött, ezek valamennyi, a II. rendű felperes által kapott ajánlattételi felhívást tartalmazták.
- [112] A Bács-Kiskun Megyei RFK által kiírt közbeszerzési eljárás tekintetében a versenyjogi jogsértést az alábbi bizonyítékok támasztották alá: a III. rendű felperes és piaci szereplő 2. ugyanolyan keltű

Kfv.VI.38.108/2016/26.

ajánlatokat nyújtott be; más betűtípussal írták az alkalmassági nyilatkozatot, mint az ajánlattevői nyilatkozatot a felolvasólapot és a kereskedelmi ajánlatot, e benyújtott négy dokumentum mind a III. rendű felperes, mind piaci szereplő 2. pályázati dokumentációjában ugyanilyen formai jegyekkel bírt; mindkét vállalkozás alkalmassági nyilatkozatában a keltezés helyszíne vastagított betűvel, a dátum pedig sima betűvel szerepel.

- [113] A Békés Megyei RFK által kiírt közbeszerzési eljárással kapcsolatos jogsértés bizonyítékai az értelemszerű eltéréseket leszámítva tartalmukban megegyeznek a Bács-Kiskun Megyei tenderrel kapcsolatos bizonyítékokkal.
- [114] A Csongrád Megyei RFK által kiírt közbeszerzési eljárással kapcsolatos versenykorlátozó megállapodásra vonatkozó bizonyítékok egyrészt az értelemszerű eltéréseket leszámítva tartalmukban egyeznek a Bács-Kiskun Megyei tenderrel kapcsolatos bizonyítékokkal, másrészt a piaci szereplő 2. által benyújtott ajánlattevői nyilatkozaton F T (piaci szereplő 2. képviselője) aláírását követően a neve és titulusa után nem a piaci szereplő 2., hanem a III. rendű felperes szerepelt. Harmadrészt a III. rendű felperes és a piaci szereplő 2. pályázati anyagai közös formai jegyekkel rendelkeztek: a fedőlapon a benyújtó cég neve és címe más betűtípussal és betűmérettel szerepel, mint amivel a szöveg többi része; a cégnév és a cím betűtípusa és mérete azonos; az alkalmassági nyilatkozatban a keltezés helyszíne mindkettőnél vastagított, a dátum sima betűvel írt, ez a különbség a benyújtott négy dokumentum (alkalmassági nyilatkozat, ajánlattevői nyilatkozat, felolvasólap, kereskedelmi ajánlat) közül mindkét pályázó esetén csak ennél az egynél, az alkalmassági nyilatkozatnál fordul elő.
- [115] A Komárom-Esztergom Megyei RFK által kiírt közbeszerzési eljárások kapcsán a jogsértést az alábbi bizonyítékokra alapítottan lehetett megállapítani. Egyrészt a II. rendű és a III. rendű felperes ajánlata ugyanolyan keltű volt; másrészt a II. rendű felperes által benyújtott pályázat 5. számú mellékletét képező kereskedelmi ajánlaton ajánlattevőként III. rendű felperes szerepel. Harmadrészt a II. rendű felperes és a III. rendű felperes pályázati dokumentációjában közös formai jegyek fedezhetők fel: a fedőlapon a benyújtó cég neve és címe más betűtípussal és betűmérettel szerepel, mint amivel a szöveg többi részét írták; a cégnév és a cím feltüntetéséhez használt betűtípusok és betűméretek azonosak.
- [116] A Fejér Megyei RFK által kiírt közbeszerzési eljárással kapcsolatos versenykorlátozó megállapodás bizonyítékául az alábbiak szolgáltak: egyrészt ugyanolyan keltű ajánlatokat nyújtott be a III. rendű felperes és piaci szereplő 2.; másrészt a III. rendű felperes pályázatának 5. sz. mellékletében a kereskedelmi ajánlat címet követően vastagított betűvel ajánlattevőként piaci szereplő 2. szerepel; harmadrészt a III. rendű felperes és piaci szereplő 2. pályázati dokumentációjában közös formai jegyek fedezhetők fel: a fedőlapon a benyújtó cég neve és címe azonosak; az alkalmassági nyilatkozatban a keltezés helyszíne mindkettőnél vastagított, míg a dátum sima betűvel írt; e különbség a benyújtott négy dokumentum közül mindkét pályázó esetén csak egy dokumentumnál fordul elő, az alkalmassági nyilatkozatban.
- [117] A vizsgált összes tender vonatkozásában a jogsértő magatartás alátámasztásául szolgáló bizonyítékként lehetett volna értékelni a hiánypótlási felhívás figyelmen kívül hagyását, de az alperes csak azokban az esetekben értékelte a jogsértés részeként, amikor valamely egyéb körülmény (pl. a pályázati dokumentumok indokolatlan formai egyezősége, vagy az ajánlat egyes részeiben más vállalkozás nevének, adatainak megmagyarázhatatlan szereplése, az ajánlatok versenytársaknak való megküldése) is megalapozta a jogsértést.
- [118] Jelen ügyben az alperes eljárása során megnyugtatóan tisztázta a döntéshozatalhoz szükséges tényállást. A közvetett bizonyítékok láncolata alapján a bizonyítékok okszerű, az ésszerűség és a logika követelményeinek megfelelő, koherens értékelésével jutott arra a következtetésre, hogy a felperesek a kartelltilalomba ütköző magatartást tanúsítottak. A Pp. 206. §-a alapján az eljárási elsőfokú bíróság nem tekintette jogszerűtlennek a hatóság érvelését, azt szintén okszerűen, ésszerűen, a logika szabályainak megfelelően elfogadta. A másodfokú bíróság ugyanígy, jogszerűen

Kfv.VI.38.108/2016/26.

járt el, amikor az elsőfokú bíróság ítéletét a felperesek fellebbezése folytán értékelte. A felperesek az első-és másodfokú bíróság előtti perben az alperes határozatának jogszerűtlenségét nem tudták bizonyítani. Az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmeket megvizsgálta, rögzítette, hogy mely körülményeknek tulajdonított jelentőséget és melyeket mellőzött, vagyis számot adott döntése indokairól.

- [119] A jogszerű magatartás kizár minden olyan kapcsolatfelvételt a piaci szereplők között, ahol azok a piaci magatartásukat egymás tudomására hozzák. A Kúria álláspontja szerint a felperesek által adott alternatív magyarázatok nem voltak életszerűek. A Kúria Kfv.II.37.646/2015/14. számú ítélete (20-21. oldal) is rámutat arra, hogy a más, hihető, ésszerűbb magyarázatot a kartelljellegű magatartások tanúsítására a kartell gyanújába keveredett vállalkozásoknak kell megadniuk és azt bizonyítaniuk.
- [120] A II. rendű felperes kifogásolta, hogy az alperes a Tpv. 11. §-a alapján a kartellben résztvevők tudattartalmát nem vizsgálta. Okfejtése szerint a versenykorlátozó megállapodás akarati elem nélkül nem valósítható meg, ennek ellenére az alperes a célzatot egyáltalán nem értékelte, illetve a másodfokú bíróság ezt az álláspontot minden alapot nélkülözőként kezelte, illetve a jogerős ítélet 13. oldalán egyrészt leszögezte, hogy a jogsértés szempontjából közömbös a résztvevők tudatossága, ugyanakkor a 25. oldalon szerinte ennek ellentmondva azt a megállapítást tette, hogy a nyerést segítő célból az árban való megállapodás nyilvánvalóan a verseny korlátozására alkalmas, illetve hogy a jogsértő célzat megállapítása esetén a jogsértés által előidézni kívánt korlátozás alkalmassága nem kérdés, azt nem kell vizsgálni.
- [121] A Kúria álláspontja szerint a II. rendű felperes érvelésében összemossa a jogsértő magatartás versenykorlátozó célját a jogsértésben részes vállalkozás tudattartalmával.
- [122] A Kúria rámutat, hogy a kartelljogsértés szempontjából közömbös a résztvevők tudatossága, ilyen tényállási elemet a Tpv. 11.§-a nem tartalmaz. Ennél fogva nincs jelentősége annak, hogy az egyes felpereseknek (így a II. rendű felperesnek) szándékában állt-e a verseny korlátozása vagy sem, a felek szándéka nem szükséges elem a vállalkozások közötti megállapodás korlátozó jellegének meghatározásához. Ezt a megközelítést az Európai Unió Bírósága is osztja [lásd: C-67/13-P. sz. Cartes Bancaires v. Bizottság ügyben hozott ítélet 53-54. pontjai].
- [123] A Tpv. 11. §-a egyaránt jogellenesnek minősíti egyrészt azt a magatartást, amelynek célja a versenykorlátozás, másrészt azt, amely alkalmas arra, hogy versenykorlátozó hatást fejtessen ki (vagyis a potenciális versenykorlátozó hatást), illetve harmadrészt a tényleges versenykorlátozó hatást kifejtő magatartást is. E három eset bármelyike jogsértő. A cél és a hatás kitételek együttes és egymás melletti, egyenrangú szerepeltetésével a jogalkotó egyértelműen jelzi, hogy versenykorlátozó hatású lehet az a megállapodás, amelynek célja nem ez volt, és versenykorlátozó célú lehet a megállapodás, még akkor is, ha ilyen hatást valamely okból végül mégsem fejtett ki. Egy megállapodás, döntés vagy összehangolt magatartás akkor minősül versenykorlátozó célúnak, ha jellege alapján a verseny korlátozására alkalmas. Az Európai Unió Bizottságának ún. „de minimis” közleményében [lásd: a Bizottság Közleménye az EK Sz 81. cikk (1) bekezdése szerint a versenyt érzékelhetően nem korlátozó, csekély jelentőségű (de minimis) megállapodásokról, HL C 368. szám, 2001. december 22., 13–15. o. 11. pont] megtalálható a megállapodástípusoknak az a katalógusa, amelyek *ipso facto* versenykorlátozó célúak a joggyakorlat szerint. A horizontális – amilyen a jelen ügyben is szereplő - megállapodások esetében az árak rögzítése ilyen nyilvánvaló versenykorlátozó célú magatartás. Ezen nyilvánvalóan versenykorlátozó célú megállapodásokat a magyar és uniós terminológia gyakran ún. „kökemény kartell”-nek nevezi. E korlátozásokat tekinti a versenyjog a legkárosabbaknak, mivel közvetlenül befolyásolják a versenyfolyamat végeredményét. Az ár rögzítés közvetlenül azzal a hatással jár ugyanis, hogy a vevők magasabb árat fizetnek, vagy nem kapják meg a kívánt mennyiséget. A jelen ügyben vizsgált megállapodások tehát céljuk szerint versenykorlátozó, ún. kökemény kartellek voltak, mivel a közbeszerzési árak rögzítésére vonatkoztak.
- [124] A felperesek a bírságkiszabás megalapozatlanságát is sérelmezik, szerintük a terhükre rótt jogsértést

Kfv.VI.38.108/2016/26.

nem követték el. Az I. rendű felperes e körben hivatkozik arra is, hogy az eljáró bíróságok megsértették az ártatlanság védelmére vonatkozó alkotmányos alapelvet, a jogerős ítélet a tényeket okszerűtlenül, logikailag ellentmondásosan értékelte, a feltárt tényekből okszerűtlen és jogszerűtlen következtetéseket vont le. A Kúria a fentiekben részletesen kifejtette, hogy a hatóság és az eljáró bíróságok megítélése szerint miért állapíthaták meg jogszerűen a felperesek versenyjogsértését, ezt megismételni nem kívánja.

- [125] A felperesek azt is kifogásolják, hogy az eljáró bíróságok érdemben nem vizsgálták a bírság kiszabásával kapcsolatos körülményeket, nem derülnek ki a jogerős ítéletből a súlyosító és enyhítő körülmények, illetve hogy miért megalapozott az alperes által kiszabott bírság. II. rendű felperes szerint az alperes eljárása ellentétes a Tpv. 78. §-ával.
- [126] A Kúria rámutat, hogy a Tpv. 78. § (3) bekezdésében foglalt szempontok példálózó jelleggel kerültek felsorolásra, a jogalkotó nem taxatív listát adott. A Kúria a Kfv.II.37.827/2015/19. számú ítéletével egyezően rámutat, hogy a Tpv. 78. § (3) bekezdése szerint az eset összes körülményeire tekintettel, mérlegeléssel kell a bírságot az alperesnek kiszabni. A mérlegelési szempontokat minden ügyben egyedileg kell meghatározni az adott ügy egyedi sajátosságaira tekintettel. Az olyan szempont, amely az adott ügyben nem értelmezhető, nem kerülhet értékelésre. A felpereseknek a bírságkiszabás során figyelembe veendő szempontok értelmezésekor az alperes gyakorlatában következetesen alkalmazott, a Bírságközleményében is megjelenő és a bíróságok által is elfogadott jelentést kell figyelembe venni. Ennek megfelelően pl. a közbeszerzési kartell (amilyen a jelen esetben is fennáll) kapcsán nyilvánvalóan nem csekély súlyú a jogsértés annak okán, hogy a felperes közrehatása „csekély”, vagy a közbeszerzési kartell esetében nem lehet bírságcsökkentő tényező az, hogy egy tendert rövid időtartamú jogsértésként értékelhetünk.
- [127] A bírság összegének meghatározása az alperes anyagi mérlegelési jogköre keretében történik. A Pp. 339/B. §-ából az következik, hogy a bíróság vizsgálódásának arra kellett kiterjednie, hogy az alperes a tényállást kellő mértékben feltárta-e, az eljárási szabályokat betartotta-e, a mérlegelés szempontjai megállapíthatóak-e és a határozat indokolásából a bizonyítékok mérlegelésének okszerűsége kitűnik-e. Az elsőfokú bíróság részletesen kitért döntésében [lásd annak 26. oldala] arra, hogy az alperes a mérlegelés szempontjából irányadó körülményeket számba vette és szempontjait kimerítően részletezte. Ítéletében kimondta, hogy az alperes helyesen vette számba a mérlegelése során az egyes körülményeket, okszerűen és logikusan értékelt, indokairól a szükséges körben és elégséges módon számot adott, mérlegelése összességében megfelelt a Pp- 206. § (1) bekezdésében foglaltaknak, illetve a Pp. 339/B. §-ban foglalt követelményeknek. A másodfokú bíróság a jogerős ítéletében ugyan mindezt már nem ismétli meg, de megállapítja, hogy az elsőfokú bíróság indokolása megfelelt a jogszabályi követelményeknek, illetve rögzíti, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében az alperesi határozat bírságra vonatkozó rendelkezéseit részletesen vizsgálta, megállapításait ítéletében rögzítette, döntését kellően indokolta [lásd: jogerős ítélet 28. oldal]. A Kúria a fentiek alapján megállapítja, hogy a bíróságok nem mulasztották el annak értékelését, hogy az alperes bírságkiszabását miért találták megalapozottnak.
- [128] A bírság egyediesítését az alperes elvégezte, a bíróságok kitértek ítéletükben arra, hogy az I. rendű felperes vonatkozásában a bírság összege szempontjából nem releváns az, hogy a projektekből végül nem keletkezett árbevétele. Az I. rendű felperes nem adta indokát annak, hogy miért 1.000.000.- forint összegű bírság lehetett volna vele szemben kiszabható. A II. rendű felperesnek a pertársaival szemben kiszabott bírság vitatására nincsen keresetőségi joga. A II. rendű felperes azért kaphatott magasabb bírságot, mint az I. rendű, mert az I. rendű felperes elérte a bírság maximumát, így tekintetében az alperes magasabb összeget nem határozhatott meg. A bírságkiszabás vonatkozásában összességében nem állapítható meg jogsértés.
- [129] Az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében azt is sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az ő terhére 500.000.- forintot, míg a többi felperes terhére csupán 100.000.- forint perköltséget állapított meg, amelyet azzal indokolt, hogy az I. rendű felperes pertársainál több és nagyobb terjedelmű

Kfv.VI.38.108/2016/26.

előkészítő iratot nyújtott be, amelyre a versenyhatóságnak reagálni kellett, többletmunkát okozva ezzel alperesnek. Az I. rendű felperes különösen azért sérelmezte az elsőfokú bíróság perköltségre vonatkozó döntését, mert szerinte az alperes többletterhe abból adódott, hogy az I. rendű felperes tisztességes eljáráshoz való joga folyamatosan sérült.

- [130] A Kúria megállapítja, hogy az elsőfokú bíróság a perköltséget mérlegelési jogkörében, az ügy összes körülményére tekintettel állapította meg. Okszerű döntéséről számot adott. Az elsőfokú bíróság helyesen ítélte meg, hogy az I. rendű felperes jelentős többletmunkát okozott alperesnek. A számtalan, terjedős, sok tekintetben indokolatlan, saját érveket ismétlő I. rendű felperesi beadványok, az I. rendű felperes visszaélésszerű, kirívó perbeli aktivitása annak ellenére alapos indokául szolgált a többi felpereshez képest magasabb perköltség megállapításának, hogy az eljáró bíróságok az I. rendű felperes terhére nem állapítottak meg rosszhiszemű pervitelt és ezzel kapcsolatban I. rendű felperes sem figyelmeztetést, sem eljárási bírságot nem kapott.
- [131] Az I. rendű felperes logikátlannak véli, hogy miközben a másodfokú bíróság jóváhagyta az elsőfokú bíróságnak a többi felpereshez képest ötszörös perköltséget megállapító döntését, a másodfokú eljárás tekintetében már a többi pertárral azonos perköltség megfizetésére kötelezte, hiszen az első- és másodfokú perbeli aktivitása között nem volt különbség. A Kúria álláspontja szerint a jogerős ítélet e tekintetében azért nem okszerűtlen, mert az I. rendű felperes a másodfokú bíróság előtti eljárásban lényegében az elsőfokú eljárásban felhozott érveit ismételte meg, így az ezekre történő reagálás az elsőfokú eljáráshoz képest már lényegesen kisebb munkaterhet jelenthettek az alperes számára.
- [132] A II. rendű felperes szerint súlyosan jogsértő, hogy a bírságszabással kapcsolatos érvei körében előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmét a másodfokú bíróság elutasította.
- [133] A Kúria osztja a másodfokú bíróság álláspontját, miszerint a II. rendű felperes által felvetett kérdések előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése nélkül is eldönthetők. Emellett az alperes a versenyfelügyeleti eljárását kizárólag a magyar jog szerint folytatta le, az alperes határozatában a jogsértést a Tpv. 11. §-a alapján állapította meg, a tagállamok közötti kereskedelem érintettségének hiánya folytán az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ.) 101. cikke nem került alkalmazásra, ráadásul a versenykorlátozás tilalmába ütköző magatartás miatt kiszabott bírságra, a bírságmérlegelés körébe eső tényezőkre vonatkozóan az uniós jog nem állapít meg semmilyen szabályt, így az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése ennek folytán is indokolatlan lett volna.
- [134] A II. rendű felperes szerint az alperes vele szemben jogszabálysértő módon mellőzte a részletfizetésről való döntéshozatalt, téves az az alperesi értelmezés, hogy a részletfizetés engedélyezéséről alperesnek csak az erre irányuló kérelem esetén kellene döntenie.
- [135] A Kúria rámutat, hogy az alperes és az elsőfokú bíróság másodfokú bíróság által is jóváhagyott indokolásával egyetértve a II. rendű felperesnek kérelmet kellett volna benyújtania annak érdekében, hogy az alperes részletfizetést engedélyzhessen. A Ket. 74. §-ában foglaltak értelmében a hatóság diszkrecionális jogkörben dönthet ugyanis az arra irányuló kérelem alapján a részletfizetés engedélyezéséről, ha a kérelmező annak törvényi feltételeit a kérelmével egyidejűleg igazolja. Ugyan e törvényhely magát a „kérelem” szót nem tartalmazza, de a jogintézmény céljából nyilvánvalóan következik, amennyiben a bírság egy összegben való teljesítése az érintett számára nehézséget okoz, a hatóság a kérelmére állapíthat meg részletekben történő teljesítést, hiszen az alperesnek nem kötelezettsége a megbírságot vállalkozások teljesítési képességéről tudomással bírni, a megbírságotak elemi érdeke, hogy amennyiben gazdasági-pénzügyi körülményeik nem teszik lehetővé az egy összegben történő teljesítést, akkor indokaikkal és a fizetőképességükre vonatkozó iratok csatolásával kérelmezzék a részletfizetést. A II. rendű felperes e lehetőségével nem élt. Részletfizetési kérelme előterjesztésének hiánya nem róható az alperes terhére, az nem teszi jogszabálysértővé az alperes határozatát. A Kúria megjegyzi, hogy az alperes Bírságközleményének II.2.7. pontja kifejezetten fel is hívja a vállalkozások figyelmét arra, hogy részletfizetési

Kfv.VI.38.108/2016/26.

kedvezmény csak akkor adható, ha azt a vállalkozás a döntés meghozatala előtt kéri.

- [136] Összegezve a fentieket, a Kúria álláspontja szerint a másodfokú bíróság törvényesen és pontosan állapította meg a tényállást és érdemben jogszerű döntést hozott. A másodfokú bíróság ítélete nem sérti a felülvizsgálati kérelmekben megjelölt jogszabályhelyeket: nem sért anyagi jogi normát, illetve olyan eljárási szabályt sem, amelynek az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt. A Kúria a jogerős ítéletet ezért a Pp. 275. § (3) bekezdését alkalmazva hatályában fenntartotta.

A döntés elvi tartalma

- [137] *A Gazdasági Versenyhivatal versenytanácsa nem minősül a Ket. értelmében vett testületi szervnek, erre sem a funkciójából, sem a tagjainak a jogállása alapján, sem a Tpv. rendelkezéseiből nem lehet következtetni, ennél fogva a határozathozatala nem igényel formális testületi ülést.*
- [138] *A közigazgatási eljárásban ügyfélként megbírságolt, de perben nem álló vállalkozás a jogsértés megállapításával (illetve meg nem állapításával) kapcsolatban nyilvánvalóan nem ellenérdekelt, hiszen a perbeli vállalkozásokkal közös érdeke az, hogy a bíróság ne állapítsa meg a jogsértést; a bírság összege (a szankció mértéke) tekintetében pedig perindítási és kereshetőségi jog minden megbírságolt vállalkozás tekintetében csak a saját maga vonatkozásában állapítható meg, ezért ellenérdekeltség hiányában az első fokon eljáró közigazgatási bíróságnak nem kötelezettsége a Pp. 332. § (5) bekezdése alapján a beavatkozás lehetőségéről értesíteni az ilyen vállalkozást.*
- [139] *A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme csak akkor merülhet fel, ha a fél olyan iratot nem ismerhetett meg az eljárás során, amelynek hiánya akadályozta az érdemi védekezésben.*
- [140] *A kartelljogsértés szempontjából közömbös a résztvevők tudatossága, ilyen tényállási elemet a Tpv. 11.§-a nem tartalmaz. Ennél fogva nincs jelentősége annak, hogy az egyes felpereseknek szándékában állt-e a verseny korlátozása vagy sem, a felek szándéka nem szükséges elem a vállalkozások közötti megállapodás korlátozó jellegének meghatározásához. Egy megállapodás, döntés vagy összehangolt magatartás akkor minősül versenykorlátozó célúnak, ha jellege alapján a verseny korlátozására alkalmas.*

Záró rész

- [141] A Kúria a felülvizsgálati kérelmeket a Pp. 274. § (1) bekezdése alapulvételével a felperesek kérésére tárgyaláson bírálta el.
- [142] A Kúria a perköltségről a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján döntött.
- [143] A felperesek a feljegyzett felülvizsgálati illetéket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 50. § (1) bekezdése és a költségmentességről szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapulvételével viselik.
- [144] Az ítélet elleni felülvizsgálat lehetőségét a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2017. szeptember 13.

Dr. Sperka Kálmán s.k. a tanács elnöke, Dr. Mudráné dr. Láng Erzsébet s.k. előadó bíró, Dr. Sugár Tamás s. k. bíró